

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

26. évfolyam - 3. szám

2018. június hó

A TARTALOMBÓL

**Valter Iлона munkásságát
Stephanus-díjjal ismerték el**

**Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság
XXVIII., Tisztújító Közgyűlése – Budajenő**

***Érték, változás, közösség:
Európa az örökségvédelem tükrében***
Konferencia beszámoló

**Beszámoló a Román András (48. Egri)
Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről**

Stephanus-díjjal ismerték el Valter Ilona munkásságát

A Stephanus-díj a Szent István Társulat és a Stephanus Alapítvány közösen alapított kulturális díja, melyet 1993-tól az évente megrendezett Szent István Könyvhét ünnepi megnyitóján ad át a Társulat fővédője és az Alapítvány elnöke irodalmi és teológiai kategóriában. A díjazottak minden évben – az alapító okirat szerint – olyan szerzők, akik magyar nyelven megjelent műveikben, publikációikban az egyetemes keresztény-európai kultúra értékrendjét közvetítik, mind a teológiai tudományok, mind pedig az irodalmi műfajok területén.

A 2018-as könyvhétet május 7-én Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, a Szent István Társulat fővédője nyitotta meg Budapesten a Pázmány Péter Katolikus Egyetem dísztermében, ahol Spányi Antal székesfehérvári megyés püspökkel, a Stephanus Alapítvány elnökével átadta az ez évi

Stephanus-díjakat. Idén, irodalmi kategóriában, dr. Valter Ilona régész vehette át az elismerést, laudálást Barna Gábor, Szent István Tudományok Akadémia főtitkára tartott:

Dr. Valter Ilona munkásságának méltatása

Valter Ilona Sárospatakon született. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán, régészet-történelem-tanári szakon 1962-ben szerzett diplomát László Gyula professzor tanítványaként. Doktori disszertációját 1967-ben védte meg és nyerte el az egyetemi doktori címet. Tudományos fokozatot 1998-ban szerzett az „Árpád-kori téglatemplomok Nyugat-Dunántúlon” című kandidátusi értekezésével.

Régészeti pályafutását a Zalaegerszegi Göcseji Múzeumban kezdte 1962-ben, Zala megye első régészeként. 1964-től az Országos Műemléki Felügyelőségen és annak jogutód intézményeiben dolgozott régészként. Főosztályvezető helyettesként onnan ment nyugdíjba 2000-ben.

1962-től folyamatosan végzett régészeti- és műemléki falkutatásokat, főleg egyházi műemlékeken. Régészeti és műemléki érdeklődését kezdettől az egyházi emlékek: román kori, gótikus templomok, elpusztult szerzetesi monostorok kutatása határozta meg. Ezt részben szakmai szempontok motiválták, de erősen szerepet játszott benne katolikus hite, és az körülmény, hogy az épületek kutatásával jelentős segítséget nyújthat az egyházi közösségeknek. Ha ugyanis egy egyházi épület bekerült a Műemléki Felügyelőség kutatási programjába, akkor azt az építész tervei alapján a Felügyelőség kivitelezői előbb-utóbb helyre is állították. A területi műemléki felügyelő javaslatára a plébániák kaphattak anyagi támogatást a templom helyreállításához, ám ehhez is szükség volt műemléki kutatásra és felügyeletre. Valter Ilona szabadidejében, hivatali munkáján felül is vállalt ilyen kutatásokat, hogy segítsen az egyházközségeken. A kutatási munkák során számos barátság szövődött a plébános, a falu és a kutató között, és ezek a kapcsolatok sok esetben a mai napig élnek. Több mint 30 egyházi emlék vizsgálatát végezte el Zala, Vas, Somogy és Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén.

Első műemléki ásatása a bélapátfalvi ciszterci monostorépület feltárása volt 1964-1966 között. Ekkor ismerkedett meg a ciszterci építészettel, a ciszterci renddel és annak Magyarországon, valamint külföldön élő képviselőivel. A bélapátfalvi monostor sikeres feltárása után vált Valter Ilona feladatává az elpusztult ciszterci monostorok megkeresése és

feltárása: Pásztó (1966-1985), Szentgotthárd (1971, 1982-1984), Bátaszék - Cikádor (1994-2000). Pásztón mintegy 25 évig végzett régészeti feltárásokat.

Igen sok segítséget kapott tőlük a rend életének megismeréséhez. Szeretetteljes kapcsolat alakult ki közte és egyes rendtagok között. Rajeczky Benjamin, akivel a pásztói apátság feltárásánál ismerkedett meg, több mint húsz évig volt a lelki vezetője. Pásztói munkásságának eredménye az iskolamesteri ház feltárása és annak külső-belső rekonstrukciója. Különösen sokat köszönhet Zakar Polikárp atyának, aki a rend generális apátjaként Rómából kísérte nyomon feltárási munkáit, ciszterci kutatásairól írt tanulmányait pedig segítette elhelyezni külföldi folyóiratokban. Anyagi támogatást is nyújtott az első magyar ciszterci apátság, Cikádor feltárásához. Az egész akkor ismert ciszterci közösség érdeklődése kísérte az elpusztult ciszterci apátságok feltárását.

Ugyanilyen szeretetteljes öröm nyilvánult meg a ciszterciek részéről, amikor Valter Ilona és a volt ciszterci diák, Kubinyi András történész-régész professzor házasságot kötött, természetesen ciszterci templomban. Zakar Polikárp generális apát úr kérésére II. János Pál pápa levélben küldte áldását e házasságra. Valter Ilona férje halála után a Brückner Ákos atya által vezetett ciszterci konventben obláta fogadalmat tett. 2009-ben pedig létrehozta a Kubinyi András Középkortudományi Alapítványt, amelynek díját az idén már kilencedik alkalommal adták át.

Kutatási munkái során a bencés renddel is kapcsolatba került. 1990-től 2003-ig folytatott kutatást Jákon. 1997-től P. Hajmási Erika régész közreműködésével feltárták a bencés monostor alapjait, valamint a templom körüli temető 931 sírját, ahol a temetkezés a 10. század végétől az 1780-as évekig folyt. A mai napig tartó barátság alakult ki a jáki plébános, Rátkai László, a falu és a kutatók között. Régészhallgató egyetemisták nemzedékei dolgoztak itt az évekig tartó ásatáson, ahol nemcsak szakmai ismeretekhez juthattak, hanem megtapasztalhatták egy összetartó egyházközség ragaszkodását templomukhoz, s a templom körül megtalált ősök maradványaihoz. Ő tárta fel Boldva bencés kolostorát. Nem feledkezett meg a nagy elődökről sem. Könyvet írt a Rómer Flóris Ferencről, a 19. század nagy polihisztoráról, - többek között - a magyar műemlékvédelem és régészet egyik megalapítójáról.

A premontrei renddel is kapcsolatba került Valter Ilona. 1986-1992 között hitelesítő feltárást végzett a zsámbéki premontrei prépostsági romtemplomban és környékén.

Fontos tanulmányai jelentek meg az iparrégészet területéről is.

Kutatásai eredményeit folyamatosan publikálta magyar és külföldi szakfolyóiratokban, valamint önálló kötetekben, németül és magyarul. Megjelenés alatt áll a pásztói monográfia „Pásztó mezőváros a középkorban” címmel. Főszerkesztője volt a Műemlékvédelem című folyóiratnak. Kutatási eredményeit számos kiadványban is népszerűsítette.

Munkásságáért több szakmai és állami elismerést kapott. Pásztó díszpolgári címmel tüntette ki (1994). A Forster Gyula-díjat 2001-ben, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét 2009-ben, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét pedig 2014-ben vehette át. 2015-ben pedig műemlékvédelmi munkásságáért Möller István emlékérmét kapott.

A kitüntetéshez szívből gratulálunk!

Valter Ilonával, **A középkor kortárs krónikása** címmel, egy hosszabb életinterjú készült, Pallós Tamás írása az alábbi linken érhető el: <https://ujember.hu/a-kozepkor-kortars-kronikasa/>

ICOMOS közgyűlés 2018 Budajenő, Magtár

2018. május 25-én a budajenői Magtár épületében tartotta meg - második összehívásra - az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXVIII. éves rendes, és egyben tisztújító közgyűlését Fejérdy Tamás levezető elnök vezetésével. A közgyűlésen résztvevőket Fejérdy Tamás elnök és Budai István, Budajenő polgármestere köszöntötte.

A közgyűlés 1 perces néma felállással emlékezett meg az elmúlt közgyűlés óta elhunyt műemlékes kollegákról, majd ezt követően került sor az elnöki és alelnöki beszámolókra. A pénzügyi helyzetről az ellenőrző bizottság elnöke, Kacs Kovics Lajosné adott tájékoztatást.

A beszámolókat, valamint a 2017-es közhasznúsági beszámolót a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. Az elnökségi, szakbizottsági és az egyszerűsített pénzügyi beszámolókat az alábbiakban tesszük közzé:

Fejérdy Tamás : Elnöki Beszámoló az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2015-2018-as tevékenységéről

1. MEGEMLÉKEZÉSEK

- Dr. Balega Sándor, történész, műemlékes (1935 – 2017)
- Dr. Barcza Géza, jogász, műemlékes (1924 – 2017)
- Dr. Nagy Klára, építészmérnök, műemléki felügyelő (1943 – 2017)
- Máté Géza, építész, műemléki felügyelő (1950 – 2017)
- Dr. Mócsényi Mihály professor emeritus, Kossuth, Széchenyi és IFLA Sir Geoffrey Jellicoe díjas tájépítész (1919 – 2017)
- Dr. Csák Máté építészmérnök (1936 – 2017)

2. BESZÁMOLÓ

Három éves ciklus végén a legutóbbi évről szóló jelentés helyett, illetve azt is magába foglalóan az egész ciklusról szól az elnöki beszámoló.

Mivel az ismert jogszabályi okok miatt a közgyűléstől közgyűlésig tartó ciklusok májusban kezdődnek és májusban érnek véget, az éves, illetve a hároméves beszámoló is ehhez az évközi váltást mutató rendszerhez igazodik.

Az ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG Egyesület Közhasznúsága:

- a Fővárosi Törvényszék 14. Pk.60.134/1996/37. sz. végzése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület továbbra is közhasznú egyesületként folytatja tevékenységét, fenti végzés 2015. november 7-én (a Fővárosi Törvényszék 14. Pk.60.134/1996/38. sz. végzése alapján) jogerőre emelkedett.
- az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület székhelye módosult: 1014 Budapest, Táncsics Mihály utca 1-ről 1113 Budapest, Daróczi út 1-3-ra. A változást a Fővárosi Törvényszéken is átjegyeztük.
- Adószámunk is változott: 18083897-2-41-ről 18083897-1-43. A változás okai:
- az alacsony éves árbevételünk miatt 2016-ban kikerültük az ÁFA körből és újra alanyi adómentes lett az Egyesület
- a székhely változása miatt másik NAV kirendeltséghez tartozunk.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület működésének főbb adatai:

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület jogi személyisége az erre a társulási formára vonatkozó jogszabályoknak megfelelően létezik; gazdálkodó szervezet.

Alapszabályunknak megfelelő összetételű Vezetőség látta el az Egyesület vezetését, meghatározott körben a mindenkori elnök egyedül, illetve valamely másik aláírásra jogosult vezetőtársával együttes aláírással rendelkezhet pénzügyi, illetve egyéb döntési jogkörökben. A Vezetőség munkáját a szintén választott Tanácsadó Testület támogatja, illetve a Felügyelő Bizottság ellenőrzi.

A beszámolási időszakban megtartott testületi ülések:

	Vezetőségi:	Tanácsadó Testületi:
2015	2	2
2016	6	4
2017	4	3
2018	2	2

Közgyűlés:

- 2015 XV. Ráckeve – tisztújító közgyűlés (beszámoló: ICOMOS Híradó 2015/3)
- 2015 Budapest, (Pest M. Kormányhivatal) – rendkívüli közgyűlés (ICOMOS Híradó 2015/4)
- 2016 XVI. Zsámbék – éves közgyűlés (beszámoló az ICOMOS Híradó 2016/3 számában)
- 2017 XVII. Dunaújváros – éves közgyűlés (beszámoló az ICOMOS Híradó 2017/3 számában)
- 2018 XVIII. Budajenő – tisztújító közgyűlés: beszámoló az ICOMOS Híradó 2018/3 számában

Tagság, taglétszám alakulása: az összes nyilvántartott tagból az „aktív”-ak, akik tagdíjbefizetési kötelezettségüknek eleget tettek:

	egyéni	intézményi	ifjúsági	tiszteletbeli	pártoló
2016	238	18	4	3	2
2017	245	19	4	8	3
2018	242	18	4	3	3

3. RENDEZVÉNYEK

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága hagyományos részt vesz műemlékvédelmi rendezvények szervezésében és lebonyolításában, az illetékes állami intézményekkel – a Forster Központtal és Miniszterelnökséggel együttműködve, illetve pályázatokon (főleg NKA) elnyert források felhasználásával, és más támogatói – így (korábban) különösen a MOL szponzori közreműködésével.

3.1 Évente, illetve két évente ismétlődő rendezvényeink

3.1.1 Műemléki Világnap

2016 – Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Miniszterelnökség Kulturális örökségvédelemért és kiemelt kulturális beruházásokért felelős államtitkársága, a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ, valamint a Magyar Művészeti Akadémia Építőművészeti Tagozata szervezésében „Sport és Örökség” címmel megrendezett ünnepi ülés keretében emlékezett meg az Műemléki Világnapról 2016. április 18-án, a Pesti Vigadóban.

A büféebéd utáni délutáni program a *Sport és Örökség* témakörben szervezett tudományos ülés tíz előadásban adott ízelítőt a társadalom számára oly fontos sport történelmi-, örökségvédelmi-, építészeti- és urbanisztikai vonatkozásaiból. (Részletes beszámoló a Híradó 2016/2 számában).

2017 – A hagyományoknak megfelelően ebben az évben is április 18-án került sor a Műemléki Világnapi ünnepségre, melynek ezúttal Visegrád városa, azon belül a városközpontban levő Hotel Visegrád adott otthont. Az ünnepséghez kapcsolódó konferencia az *Örökség és turizmus – lehetőségek és eszközök* címet viselte. (Részletes beszámoló a Híradó 2017/2 számában).

2018 – Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Miniszterelnökégek Társadalmi és Örökségvédelmi Ügyekért, valamint Kiemelt Kulturális Beruházásokért Felelős Államtitkársága, valamint Szentendre Város Polgármesteri Hivatala szervezésében 2018. április 18-án a szentendrei Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtárban került sor a Műemléki Világnap ünnepi rendezvényére „*Közös örökség – közös felelősség*” címmel. A rendezvénynek külön hangsúlyt adott, hogy az Európai Parlament a 2018-as esztendő az Európai Kulturális Örökség Événél nyilvánította. (Részletes beszámoló a Híradó 2018/2 számában).

3.1.2 Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem (Egri Műemlékvédelmi Nyári Egyetem) Noszvaj-Síkfőkút helyszínnel került megrendezésre, a szokott módon, azaz az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság szervezésében, a TIT Bugát Pál Egyesület partneri közreműködésével,

2015-ben a 45-ik: „*Műemlékek helyreállítása – mit? Miért? Hogyan?*” (Híradó 2015/4)

2016-ban a 46-ik: „*Helyreállítási feladatok - Társadalmi igények*” (Híradó 2016/4)

2017-ben a 47-ik: „*A műemlék helyreállítások gyakorlati feladatai*” (Híradó 2017/4)

2018-ban a 48-ik kerül megrendezésre 2018. június 21-27 között, témája: „*Európai örökség és az örökségturizmus - feladatok és kihívások*”

A rendezvényt minden alkalommal az **Nemzeti Kulturális Alap (NKA) igen jelentős támogatásával** tudtuk/tudjuk megvalósítani, nagy köszönet érte!

3.1.3 Országos Műemléki Konferencia (kétévenként)

2015. november 4-én: XXVII. Országos Műemléki Konferencia - Budapest, Petőfi Irodalmi Múzeum (Bp. V. Károlyi utca 16.) - „*Közreműködés és szerepvállalás a kulturális örökségi értékek védelme érdekében*” – az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2014-ben, az „*Örökség a jövőnek, Jövő az örökségnek*” program keretében kidolgozott szakmafejlesztési programjának tükrében.

2017-ben végül **elmaradt**, illetve eltérve a kétévenkénti rendszertől,

2018 januárban került sor a XXVIII. Országos Műemléki Konferencia megrendezésére „*Örökségünk – Múlt és Jövő találkozása*” – címmel, a Kulturális Örökség Európai Éve 2018 rendezvénysorozat megnyitásához kapcsolódóan (Híradó 2018/2).

3.1.4 Népi Építészeti Tanácskozás Békés (kétévenként)

2016. szeptember 22-24. XX. konferencia „*Újratervezés – Népi építészetet csinálunk?*” címmel. A tanácskozás témája az újratervezés volt, azt a falusi épített örökséget kívántuk bemutatni, mely nem a kontinuos házfelföldés eredményeként jött létre, hanem építészeti tervei alapján keletkezett. Arról a változási folyamatról is beszéltünk, amikor különböző katasztrófák miatt gyökeresen átalakul, megváltozik a falukép, de idővel mégis részévé válik népi építészeti örökségünknek.

A XX. tanácskozás tanulmányútjának célja a Fekete-Körös menti települések műemlékeinek, az ott lakó nemzetiségek népi építészeti, népművészeti értékeinek megismerése volt.

Az NKA támogatásával a konferencián megjelent a XIX. békési tanácskozás anyaga kötetbe szerkesztve: *Hol tart ma? a népi műemlékvédelem* címmel.

2018. szeptember 24-29. között kerül sor a következő Békési Konferenciára, ami „*Sokszínű örökség*” tematikában kerül megrendezésre, a szokott tanulmányi kirándulással kiegészülve.

3.2 Szakbizottsági, illetve egyedi rendezvényeink

3.2.1 Ipari örökség – TICCIH

2016 - A szocialista korszak ipari öröksége: értékek és hasznosítás

A két vezető nemzetközi örökségvédelmi szervezet, az International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) és a The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) közös magyar nemzeti bizottságaként működő ICOMOS/TICCIH Ipari Örökség Szakbizottság *A 20. század ipari öröksége Magyarországon* címmel rendezett konferenciát 2016. május 3-án az NKA Építőművészet és Örökségvédelem Kollégiuma támogatásával. A konferenciára és a hozzá tartalmilag szorosan kapcsolódó tanulmányútra a Szakbizottság – a pályázatban is leírt – távlati célkitűzéseinek megfelelően került sor.

2017 Technikai okokból sajnos elmaradt.

2018 *„Az ipari örökség megőrzése Magyarországon: Ózd”* címmel 2018. április 24-én sikeres konferenciára került sor.

3.2.2 Történeti Kertek

2015 október 15-16: Kerttörténeti konferencia/workshop/world cafe és szakmai kirándulás Dr. Örsi Károly emlékének ajánlva

2017 október 13-14: Kertturizmus Műhelykonferencia és szakmai kirándulás

3.2.3 Egyéb rendezvények

2017 október 7: *Emlékkonferencia* a Magyar Nemzeti Múzeum Dísztermében Rómer Flóris születésének 200. évfordulója tiszteletére

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság kapta meg a Rómer Év lebonyolításával kapcsolatos támogatási összeg felhasználásának a lebonyolítási feladatait is.

2015. október 15: Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának részvételével a Budapesti Metropolitan Főiskola (volt BKF) valamint az Információs Társadalomért Alapítvány *„Az ICOMOS 50 éve és az Ipari Örökség Éve”* címmel ünnepi konferenciát rendezett.

2016 október 14: *„Védett épületek a fogyatékkal élők szolgálatában – műemlék, mindenkinek”* Konferencia - Fehérvárcsurgó, 2016. október 14

2016. október 14-én, szinte napra három évvel a hasonló című konferenciát követően, a Fehér Bot Nemzetközi Napján, a fehérvárcsurgói Károlyi-kastély adott otthont az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület által szervezett, a védett épületek akadálymentes hozzáférhetőségéről szóló szakmai konzultációnak. A rendezvény alapvető célja volt, hogy a korábban hiánypótló módon megszervezett konferencia által egy asztalhoz ültetett építészek, hatósági-igazgatási szereplők és döntéshozók, ingatlanulajdonosok, valamint a valamely fogyatékkal élők civil tömörüléseinek képviselői közötti párbeszédet fenntartsa, illetve folytassa. Célkitűzésként jelentkezett annak a nem egyszerű szakmai kérdésnek a vizsgálata, hogy a hatályos jogszabályok és előírások mentén, azok maradéktalan figyelembe vételével, továbbá a műemlék vagy más egyéb védetség alatt álló épületek értékeinek megtartásával miként lehetséges ezen ingatlanok akadálymentes hozzáférhetőségének biztosítása, bemutatása, látogathatóvá és leginkább mindenki számára használhatóvá tétele.

2016 október 28: *„Kortárs építészettörténet II. - Emlékkonferencia a 75 éves Winkler Gábor emlékére”* Konferencia – Győr

A Széchenyi István Egyetem Építész-, Építő- és Közlekedésmérnöki Kar, Építészettörténeti és Városépítési Tanszéke, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, a Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti, Építészetelméleti és Műemléki Állandó Bizottsága, a Győr-Moson-Sopron megyei Építészakadémia és a Winkler Gábor Szakkollégium *Kortárs építészettörténet II.* címmel közösen rendezett konferenciát a győri Frigyes Laktanyában (Leier City Center). A konferencia előzménye az öt évvel ezelőtt hagyományteremtő jelleggel rendezett, az akkor 70 éves Winkler Gábort köszöntő, a múzeum dísztermében megrendezett Kortárs Építészettörténet konferencia volt. Annak idején senki sem gondolt arra, hogy a következő, 75 éves évfordulót ünneplő rendezvényen az ünnepelt már nem

tud jelen lenni, hogy ez a rendezvény már emlékkonferenciaként kerül megrendezésre.

A konferencia megrendezéséhez nyújtott segítségért köszönet illeti Michael Leier urat és File Krisztinát a Leier Hungária Kft. részéről, hogy térítésmentesen biztosították a helyszínt, a GyMSM Építész Kamarát a büfébédhez nyújtott anyagi támogatásért és a Nemzeti Kulturális Alapot a konferencia megrendezéséhez és az előadásokból készülő kiadvány elkészítéséhez biztosított anyagi segítségért.

2016 november 8: *Műemlék, identitás, rekonstrukció „Mentés másként?” – a „műemléki” rekonstrukciós törekvések újhullámairól* tudományos konferencia

A konferencia technikai lebonyolításában az Artifex Kiadó vett részt. A szakmai programot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti, Építészetelméleti és Műemléki Állandó Bizottságával közösen állította össze.

2017 szeptembere: Kulturális Örökségi Napok (KÖN)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság korábban nem vett részt e rendezvény szervezésében, lebonyolításában, 2017-ben a Miniszterelnökség felkérésére és megbízásából viszont minden az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságon, elsősorban a Titkárságon keresztül bonyolítódott le, ráadásul igen szűk határidővel kellett megvalósítani – külön köszönet a heroikus helytállásért! Méltó és igazságos hozzátenni, hogy a partner Miniszterelnökség részéről Ghyczy Gabriella volt a kulcsszereplő, nélküle sem valósulhatott volna meg a rendezvény.

3.2.4 Egyéb, illetve ismétlődő rendezvények, megmozdulások

ICOMOS Zöld-klub: erről a Szakbizottság elnöke beszámolójából lehet részletesen tájékozódni; megállapítható, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyik legnépszerűbb, tartósan életképes programja, gratulálunk hozzá Szikra Évának és az általa vezetett Szakbizottságnak!

ICOMOS Kulturális Turizmus Szakbizottságának tematikus sétái:

2015-ben 5, 2016-ban 5, 2007-ben 5, és 2018-ban eddig 1 alkalommal szervezett tematikus sétát a Kulturális Turizmus Szakbizottságának elnöke, Kovács Erzsébet. Ezen kívül számos további programot valósítottak meg.

ICOMOS Konzerválási Szakbizottság szakmai napja

2016 december 12-én a Horváth Mihály téri volt Józsefvárosi Telefonközpont felújításáról

4. ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG ELISMERÉSEK

4.1. ICOMOS Díj

2016: 4 díjazott

2017: 4 díjazott

2018: 3 díjazott

A kitüntetett esetek és részletes bemutatásuk adott év Műemléki Világnapi rendezvényéről beszámoló Híradóban olvasható.

4.2 Citrom Díj

2016: 1 díjazott (az ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG saját maga)

2017: 2 díjazott

2018: 3 díjazott

A „kitüntetett” esetek és részletes bemutatásuk adott év Műemléki Világnapi rendezvényéről beszámoló Híradóban olvasható.

4.3 Példamutató műemlékgondozásért Díj

2016: 3 díjazott

2017: 3 díjazott

2018: 3 díjazott

A kitüntetett esetek és részletes bemutatásuk adott év Műemléki Világnapi rendezvényéről beszámoló Híradóban olvasható.

4.4 „Múltját őrző ház” pályázat (kétévente kerül kiírásra)

2016: 3 díjazott (első alkalommal!)

2018: az idei Békési Konferencián lesz kihirdetve

A kitüntetett esetek és részletes bemutatásuk a Híradóban olvasható.

4.5 A Möller István emlékérem

- a 2015-es elismerést 2016-ban **Dr. Gerőné Dr. Sándor Mária** régész,
- a 2016-os elismerést 2017-ben **Schőnerné Pusztai Ilona** építész,
- a 2017-es elismerést 2018-ban **Káldi Gyula** építész kapta.

4.6 A magyar műemlékvédelem már eltávozott nagy alakjainak emléket állító **ICOMOS MŰEMLEKVÉDELMI PANTEON tagja lett**

2016-ban: Mendele Ferenc (1934-1994);

2017-ben: Ádám Iván (1844-1928); **Cser István** (1924-2013) és **Hajnóczi Gyula** (1920-1996)

2018-ban: Kisfaludy Attila (1925–2015)

4.7 Köztérmegújítási Nívódíj – a MUT-tal közös ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság díj, nem részletezendő, az ICOMOS Híradó minden évben bemutatja az elismert projekteket.

5. TAGJAINK, KOLLÉGÁINK KITÜNTETÉSEI, AMIKHEZ ISMÉTELTEN GRATULÁLUNK:

A korábbiakat most nem ismételve meg, a legutóbbi közgyűlésünk óta díjat, elismerést kaptak 2017/2018-ban:

2017:

„A Jövő Városa” Díj   Vízy László
Podmaniczky Díj: Eleőd Ákos Ybl-díjas építész
  Kmettykó János Építész, a Békés Megyei Építész Kamara alelnöke
  Nagy Gergely, építész, ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság

2018:

Forster Gyula-díj   Nagy Gábor
Ybl Miklós díj   Gall Anthony John

6. ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG NYILATKOZATOK

2016-ban:

- **2016. február 16.** A Budapest településtörténete szempontjából is meghatározó pesti Palota-negyedben, a VIII. kerület, Múzeum utca 19 - Szentkirályi utca 39. szám alatt álló saroképület javasolt lebontásával s a telek kortárs épülettel való beépítésével kapcsolatos nyilatkozat (az előző közgyűlésen már volt róla szó)
- **2016. május 8.** Székesfehérváron MÁV irányítótorony elbontásával kapcsolatban levél Dávid Ilona elnök-vezérigazgatónak. A pusztulásra ítélt jellegzetes építmény ugyanis igen fontos építészeti, vasúttörténeti érték: a magyar modern építészet egyik legjelentősebb képviselőjének, Rimanóczy Gyulának az alkotása.
- **2016. július 17.** Levél Lázár János miniszter úrnak: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság állásfoglalás a Diósgyőri Vár rekonstrukív kiépítésének tervezett folytatásáról
- **2016. július 19.** Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság állásfoglalása a Virág Csaba építész által tervezett Budavári Országos Villamos Teherelosztó épületének lebontásáról szóló döntéssel kapcsolatosan
- **2016. december 2.** Véleményezés a Budapest XI. kerület, Lágymányosi-öböl melletti „Budapart” fejlesztéshez kapcsolódó TSZT 2015 és FRSZ módosításáról

2017-ben:

- **2017. május 3.** „Savanyú a szőlő vagy töpörödik a citrom?”
- **2017. augusztus 20.** A MÉSZ-szel közösen „Állásfoglalás a műemlékvédelem átszervezésével kapcsolatban”
- **2017. december 7.** Sajtóközlemény Budapest világörökségi helyszínné nyilvánításának 30. évfordulója alkalmából

2018-ban:

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság keresetet nyújtott be a Kopaszi-gáti 120 (150) méteres magasház ügyében, amit első fokon elutasított a bíróság, másodfokra vitelének határideje: 2018. május 28.

7. KIADVÁNYAINK

2015/2016

- Gondolatok a történeti kert védelméről – szerkesztette: Dr. Szikra Éva
- Kulturális örökségvédelmi szakmafejlesztési program – szerkesztette: Dr. Nagy Gergely
- Műemlékek a jövőnek - ICOMOS díjak, II. kötet
- Hol tart ma? A népi műemlékvédelem – XIX. Békési konferencia 2014

Kiadványok, amelyben támogatóként jelent meg az Egyesület:

- Rómer Flóris emlékkönyv – szerző: Dr. Valter Ilona
- „Biharmegye kultúrhivatását férfiasan emeljük...” Rómer Flóris nagyváradi éveit – összeállította: Balla Tünde és Lakatos Attila
- Archaeologia és műtörténet – szerkesztette: Kerny Terézia és Mikó Árpád
- Emlékkonferencia a 75 éves Winkler Gábor emlékére – Széchenyi István Egyetem, Győr

2017/2018

- Román András: Amitől még szebb lehetne a város – Budapesti műemlékekről nem (csak) műemlékeseknek

A MŰEMLEKVÉDELEM folyóirat 2017. évi évfolyamának „megmentésében” kiemelkedő szerepet vállalt az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság: az 1-5. lapszám már megjelent, a 6-ik hamarosan várható, amit – reményeink szerint – azonnal követnek a 2018-as lapszámok.

8. VÉLEMÉNYEZÉSI MUNKA

- Részt vettünk különböző szakmai fórumok, megbeszélések munkájában, egyes tervezetek – jogszabályok véleményezésében
- a kulturális örökség védelmével összefüggő egyes kormányrendeletek és miniszteri rendeletek módosításáról szóló előterjesztések véleményezésében – már ami eljutott az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsághoz

9. EGYÜTTMŰKÖDÉS KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉS MÁS INTÉZMÉNYEKSEL

- Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság számára, amíg létezett, kiemelkedően fontos hazai partner volt a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) jogutód Forster Központ. A Titkárság működésének feltételeit, ha szűkösen is, de folyamatosan biztosították. (irodák, személyi és egyéb működési költségek), amit nagy köszönettel vettünk, veszünk – és továbbra is számítunk rá – a meglehetősen gyorsan kevésbé kiszámítható módon változó környezet, körülmények között is.
- Hasonlóan fontos partnerünk és támogatónk jelenleg a Miniszterelnökség kulturális örökségvédelemért felelős államtitkársága, helyettes államtitkársága, főosztálya. A műemlékvédelmi rendezvények szervezésében és lebonyolításában továbbra is együttműködünk, ennek feltételeit igyekszünk szerződésekben biztosítani.
- Kiemelten fontos támogatónk a Nemzeti Kulturális Alap – pályázati formában,
- a MOL pedig - korábban - szponzorként járul hozzá rendezvényeink sikeres megvalósításához. Jelenleg a „MOL Campus” körüli – finoman szólva nézeteltérés miatt ez a kapcsolat sajnos megváltozott, de nem ellenségesre, csupán semlegesre...

10. ICOMOS HÍRADÓ

Az immár sokak által valódi szakmai folyóiratként is kezelt ICOMOS Híradónak mindhárom évben 6-6 lapszáma jelent meg, elektronikus formában érhető el a honlapunkon. E kiadványon keresztül tájékoztatjuk tagjainkat a nemzeti bizottság folyamatban lévő ügyeiről, a különböző rendezvényekről hazánkban belüli és külföldi szakmai eseményekről. A színvonalas produktumért a Híradó szerkesztőjét, Keller Annamáriát illeti az elismerés – köszönjük!

Egyben ez alkalommal is ismételten kérem, kérjük, hogy tagjaink lássák el a Híradót friss információkkal, minden érdeklődésre, figyelemre méltó történés, esemény leírásával.

11. PÁLYÁZATOK

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság szakmai programjainak megvalósításához, de a napi működéséhez is elengedhetetlenül szükséges, hogy minden lehetséges pályázati lehetőséget megragadjon. Sikerességünk záloga, hogy a Titkárság, személy szerint Béres-Pakulár Ibolya mind a pályázatfigyelésben, mind a pályázásban, mind pedig a lebonyolításban pótolhatatlan munkát végez! Köszönet érte!

Másrészt az is kell az eredményességhez, hogy valóban színvonalas szakmai pályázatokat nyújtsunk be – amit eddig elég jó határfokkal tudtunk teljesíteni.

Az egyes évekre vonatkozó jelentések a Híradó számai tartalmazzák, a 2018-as évre szólók közül is kiemelendők az elnyert **NKA támogatások**: szakmai programok, Román András Nyári Egyetem, Békési Népi Építészeti konferencia, tagdíjak, közgyűlés szakmai programja, műemléki világnap, ipari-TICCIH konferencia, Ágostházi László emlékülés. Ezek értelemszerűen az egész év során valósulnak meg, nagy részük tehát még előttünk áll – de a pályázati támogatással már lehet számolni.

12. AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG SZAKBIZOTTSÁGAI

A szakbizottságaink - tudományos albizottságaink - működése a saját maguk által összeállított szabályrendszer és program szerint történik. Elsősorban az elnökükön keresztül kapcsolódnak be a magyar, illetve a nemzetközi ICOMOS, illetve annak tudományos szakbizottságai által végzett munkájába. Az egyes szakbizottságok aktivitását a tevékenységükről készített jelentések mutatják be; sajnos a kép meglehetősen egyenetlen, témában és időben változó.

A szakbizottságok felsorolása: Falkép-restaurátori; Ipari örökség/TICCIH; Konzerválási; Kulturális Turizmus; Népi építészeti; Örökség dokumentációs (beleértve a fotogrammetriát is); Régészeti emlékhelyek; Szakképzési-oktatási; Szerkezeti és statikai; Történeti kertek és kertművészeti együttesek; Történeti városok és falvak.

13. NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉSBE VALÓ RÉSZVÉTEL

13.1 ICOMOS keretek között (fontosabb rendezvények)

2015/2016

- az ICOMOS Európai Nemzeti Bizottságai elnökeinek regionális ülése Athén, 2016. június 6-7, részt vettek: Fejérdy Tamás elnök és Veöreös András főtitkár
- CIVVIH közgyűlés és tudományos konferencia Szöul, 2016. november 12-18, részt vett: Nagy Gergely
- A CIVVIH Közép- és Kelet-Európai régiójának első ülése Český Krumlov, 2016. június 29 – július 3, részt vettek: Janotti Judit és Nagy Gergely
- ICOMOS Tanácsadó Testületi ülés és Éves Közgyűlés, Isztambul, 2016. október 15-21, részt vettek: Fejérdy Tamás és Klaniczay Péter

2017/2018

- Európa Nostra – éves ülés, 2017. részt vett: Arnóth Ádám
- Európa Nostra – tanácsülés, 2017. részt vett: Arnóth Ádám
- ICTC konferencia, 2017. május 18-19. Helyszín: Firenze, Olaszország részt vett: Kovács Erzsébet
- ICAHM konferencia, 2017. október 2-5. Helyszín: Dar es Salaam, Tanzánia részt vett: Visy Zsolt
- 4-ik Közép-Európai Örökség Fórum, Krakó, Lengyelország 2017. részt vett: Fejérdy Tamás (meghívott előadó, nincs költségvonzata)
- az Európai Nemzeti Bizottságok éves ülése, Berlin, Németország 2017. részt vettek: Fejérdy Tamás, Veöreös András
- CIPA 2017, 26. biennial symposium „Digital Workflows for Conservation”, 2017 augusztus 28-szeptember, Ottawa, Kanada részt vett: Vajda József
- ICOFORT – „International Conference on Military Heritage from the 20th Century”, 2017. szeptember 4-7, Norvégia. részt vett: Varga István
- az ICOMOS 19-ik közgyűlése, Delhi (India) 2017. december 9-16 részt vettek: Fejérdy Tamás, Veöreös András

13.2 EUROPA NOSTRA

Állandó a kapcsolatunk az Europa Nostra szervezetével, ahol Arnóth Ádám képviselte/képviseli hazánkat a szervezet Tanácsában. Az éves rendezvények résztvevője, munkájáról rendszeresen beszámol a Híradó hasábjain.

13.3 Egyéb keretek között

- Épített örökség felújításának elméleti és gyakorlati kérdései nemzetközi konferencia sorozat – a Tusnádi konferenciákon való éves részvétel;
- Európai kikötő-régészeti konferencia 2016. december 1-2 – Dijon, részt vett: Tóth János Attila
- Részvétel a V4 országok éves „Summer Academy” – világörökségi nyári egyetem – programjaiban.

13.4 Az UNESCO világörökség munkájában szakvéleményezéssel, felterjesztésekkel, ellenőrzésekkel veszi ki részét a tagság, illetve elsősorban a vezetőség. Személyes felkérés alapján részvétel az ICOMOS nemzetközi munkáiban, misszióiban, munka-tanácskozásaiban.

2017-ben kiemelt jelentősége volt a Budapesti világörökségi helyszínt ellenőrző UNESCO-ICOMOS misszióban való részvétel. A misszió jelentése nemrég érkezett meg a Magyar Résztes Államhoz, szövege még nem nyilvános.

14. GYAKORNOKOK FOGADÁSA

Az ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem BTK-val együttműködésben már több ízben fogadott hallgatókat szakmai gyakorlatuk idejére. Köszönet jár ezért elsősorban a Titkárság munkatársainak, de megköszönjük a gyakornokok értékes munkáját is, amellyel hozzájárultak egyebek között a rendezvényeink lebonyolításához is.

ÖSSZEFOGLALÁS:

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága az elmúlt 3 éves ciklus idején sok tekintetben a korábbiaknál is nehezebb körülmények között végezte a munkáját. Egyrészt gondolni kell itt az átmenetnek szánt, de már lassan két éve fennálló nagyon sanyarú körülmények között működő titkárságunkra – nem lehet eléggé elismerni és megköszönni Béres-Pakulár Ibolya és Keller Annamária áldozatos helytállását!

Másrészt viszont a műemlékvédelem – épített örökségvédelem hazai szervezeti-intézményi és jogszabályi változásai közepette az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a korábbinál nagyobb felelősséget jelentő helyzetben ugyanannyi, de inkább még kevesebb eszközzel és lehetőséggel élve kellett, hogy helyt álljon. Ebben a beszámolóban külön nem térek ki az anyagi körülmények alakulására, miután arról külön is lesz szó a mai közgyűlés hivatalos programjában.

Nem a leköszönő vezetőség dolga ennek az időszaknak az értékelése, azt biztos, hogy jó lelkiismerettel állítható, hogy a jó szándékban nem volt hiány, a kapacitásban és a hatékonyságban viszont bizonyára nem sikerült mindazt teljesíteni, amit szerettünk, illetve kellett volna. Mindenki megítélheti meg, hogy az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága teljesítménye mennyire tele vagy éppen mennyire üres pohárhoz hasonlítható.

A leköszönő vezetőség nevében megköszönöm a bizalmat, elnézést kérek azoktól, akiket ugyan akarattunk ellenére, de megbántottunk vagy nehéz helyzetbe hoztunk volna, és hálásan köszönöm mindazok támogatását, akik bármivel is hozzájárultak az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság munkájához, ismertségének és elismertségének megőrzéséhez, növeléséhez. Köszönöm, köszönjük a szakmaiság és a kollegialitás maradandó értékeit, a baráti és a humort a nehéz pillanatokban is előhúzni tudó együttműködést.

Végezetül: eredményes munkát kívánok a ma megválasztandó új Vezetőségnek, tisztségviselőknek – akik természetesen továbbra is számíthatnak ránk, most leköszönő tisztségviselőkre, mint az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság aktív tagjaira.

**Dobosyné Antal Anna:
Alelnöki beszámoló a 2017-es évről**

2017 – páratlan év lévén – határainkon túlra szervezett szakmai tanulmányútra került sor. A Kárpát-medence déli területére, a Vajdaságba vezetett utunk, ahol a terület népi építészeti emlékeinek megismerésén túl lehetőségünk volt az ICOMOS Szerb Nemzeti Bizottság, valamint az Újvidéki Egyetem Műszaki Tudományok Kara képviselőivel, szakembereivel is kapcsolatba lépni. Utunk Eleméren Kiss Ernő aradi vértanú sírjánál indult, majd bejártuk Nagybecskerek, Écska, Erzsébetlak, Kanak, Ürményháza, Versec, Temeskutas, Fehértemplom, Kevevára, Székelykeve, Antalfalva nevezetességeit, templomait, kastélyait, várait, tájházait.

Kiadványaink sorát 2017-ben is bővítettük. Közülük kiemelkedő a Békési Népi Építészeti Tanácskozások tanulmányköteteinek digitalizálása. A 20 tanácskozás közül 16 esetben jelent meg az előadások szerkesztett változata, két konferenciáról töredékek álltak rendelkezésre, míg a legutolsó, XX. Tanácskozás kép és hangrögzítéssel került fel az összefoglaló DVD-re. A 2016-ban „**Újratervezés – Népi építészetet csinálunk!?**” címmel rendezett XX. Békési Tanácskozás tanulmánykötetének szerkesztése folyamatban, reményeink szerint hagyományainknak megfelelően következő konferenciánkra megjelenik. A XXI. Békési Tanácskozást „**Sokszínű védelem**” munkacímrel hirdettük meg, előkészítését megkezdtük.

A Miniszterelnökség által meghirdetett Népi Építészeti Program eredményességét támogatva folyamatosan részt veszünk a Bíráló Bizottság munkájában. A Hungarikum Bizottság működésének műemléki szakmai kontrolját adja szakbizottságaikban végzett folyamatos szakértői tevékenységünk.

✱

**Visy Zsolt:
Alelnöki beszámoló a 2017-es évről**

2017-ben ismételen sor került a PTE építész és régész tanszékei, oktatói és hallgató által végzett énlaki komplex kulturális örökségvédelmi táborra. Ennek során 4 újabb porta felmérése történt meg a néprajzi jellegzetességek egyidejű rögzítésével, valamint néhány régész-hallgató itt és a szomszédos római táborban végzett gyakorlatot, vett részt ásatáson. Ősszel került sor a VI. Énlaka-konferenciára, amelynek témája a székely népi és iskolai színhátság volt. A számos előadás mellett több iskolai és amatőr szintársulat tartott előadásokat és bemutatókat a népes publikumnak. Az előadások tanulmánykötete szerkesztés alatt áll.

Az afrikai, elsősorban a közép-afrikai világörökségi helyszínek java része veszélyeztetettségi listára került a sorozatos természeti és emberi katasztrófák, pusztítások miatt. Évek óta az UNESCO kiemelt programja ezek szakmai megtámogatása az African Initiative keretein belül. Miután az ICAHM is meghirdette ezirányú programját, Magyarország csatlakozott a kezdeményezéshez. Ezt az is elősegítette, hogy az elmúlt években Magyarország jelentős összeget ajánlott föl örökségvédelmi, restaurálási programok támogatására, valamint olyan programokra, amelyek a helyi lakosság tudatosságát, kulturális és természeti öröksége, világörökségi helyszínei jobb megismerését, kutatását, megbecsülését szolgálják.

✱

Klaniczay Péter: Alelnöki beszámoló a 2017-es évről

Alelnökként az egyik legfontosabb feladatomban a jogszabályok véleményezése volt. Az elmúlt években, számos esetben rövid határidővel kellett ezekről véleményt mondani. Ebben nagy segítségemre volt a műemléki kérdésekben Lőrincze Zsuzsa, míg a régészeti kérdéseknek Visy Zsolt alelnök úr volt a kiváló ismerője. Persze csak akkor, amennyiben a jogszabályok tervezetét megkaptuk. Sajnos az utóbbi időben már ez elmaradt, s így a tavaly ősszel módosított örökségvédelmi törvény, ill. az év végére elkészített, de csak áprilisban megjelent végrehajtási rendelet módosításának tervezetét már láttuk. Így egyes változtatások minket is váratlanul érintettek.

Ősszel részt vettünk két találkozón, amit a Miniszterelnökség hívott össze a szakmai civil szervezetek véleményének megismerésére, de ezeken inkább csak a kormány álláspontjáról hallottunk, s hozzászólásainkat ugyan meghallgatták, de ezeknek – mint láttuk a rendeletekben – sok eredménye nem volt. Ugyanakkor ígéretet kaptunk a folyamatos konzultációra, ami sajnos eddig elmaradt, és biztosítottak minket, hogy a gyűjteményekhez való hozzáférés ez év áprilisára megvalósul. Ennek realitásában már akkor kételkedtünk, s lám ez be is bizonyosodott. Még a Műemléki Világnapon az MMA MÉM MDK meghívott megbízott igazgatónöje üdvözlő beszédében sem mondott egy szót sem a gyűjtemények jelenlegi állásáról és a tervezett lépésekről. Ez végtelenül elszomorító volt, s a MÉK műemlékvédelmi tagozatának azóta szintén lezajlott tisztújító ülésén többen kifogásolták a gyűjtemények hozzáférhetetlenségét és határozott lépések tételét sürgették. Ezzel azt hiszem ICOMOS bizottságunk is maximálisan egyetért, esetleg a közös fellépés sem kizárt.

Természetesen az alelnök állandó feladata, hogy az elnököt segítse és helyettesítse, amennyiben ő akadályoztatva van.

Így részt vettem tavaly ősszel Firenzében az ICOMOS központ szervezésében létrejött találkozón, ahol az európai elnökök rövid megbeszélése zajlott. Ezen mintegy 15 ország képviselői vettek részt, s erről olvashattak az ICOMOS híradó decemberi számában.

Másik alkalom, az idei Műemléki Világnap volt, amikor a díjak átadásának nemes feladatát kellett átvállalnom Szentendrén, ahol jó volt közvetlenül is szót váltani az idén több díjat is kapott határon túli műemlékek tulajdonosaival. Sajnálatos, hogy a díjainknak – főként a citrom díjainknak – a korábbi évekhez képest kisebb volt a visszhangja, de ezen remélhetőleg az elkövetkezőekben változtatni tudunk.

Általánosságban látható, hogy az egész szakterület némileg háttérbe szorult az utóbbi években, ami nem csak magyar jelenség. Nálunk viszont a nem kellően kimunkált politikai akarat, az állandóan változó szereplők, jogszabályok és a vég nélküli szervezeti átalakítás nem kedvez a nyugodt szakmai munkának.

A műemlékvédelem központi intézményrendszere jelenleg érthetetlen kuszaságban látja el feladatát két kft. és két minisztériumi főosztály, valamint még egy tudásközpont, a Lechner révén, s ez utóbbi a minisztérium háttérintézményeként aposztrofálja magát.

Nem csoda, hogy így gyakorlatilag senki sem tudja, hogy mit hol kell intézni, hol is van egy-egy téma jeles, nagy tudású képviselője. Például a minisztérium által meghirdetett népi pályázat, amelyre jelentős pénzforrásokat irányítottak, jelenleg a Lechner központ felügyeletére van bízva, de senki nem tudja, hogy kik és milyen szakmai alapon fogják az elvégzett munkákat értékelni. Ez teljesen megoldatlan. Lehet, hogy népi szakbizottságunknak ebben is szerepet kell majd vállalni az elkövetkező időkben.

De az egész szakterület nemzetközi reputációja is gyakorlatilag a mélyponton van. Hol van már az a boldog időszak, amikor nem telt el néhány hónap és vagy jöttek külföldi delegációk, szakemberek, vagy tőlünk mentek egyes országokba, elsősorban az adott nyelvet és területet ismerő kollégáink. Úgy tűnik, hogy e téren is előlről kell kezdeni mindent. Így érzésem szerint az új vezetésnek is lesz dolga bőven az elkövetkező időszakban.

* *

Szabizottsági beszámolók

Konzerválási Szabizottság éves beszámolója - 2017

A konzerválási szabizottság 2017-ban az előző évekhez képest sajnos kevésbé volt aktív.

Köszönhető ez annak, hogy többször is próbálkoztunk épületlátogatás szervezésével, de a szabizottság tagjai a 2017-es évben nagyon elfoglaltak voltak, így nem tudtunk bejárásokat szervezni.

A Horvát Mihály téri épület bejárásán Kovács Csaba műemlékstatikus jelezte, hogy 2017-ben egy igen érdekes és sokak által ismert épület tervezését és műemléki diagnosztikáját végzi. Ez a Balettintézet épülete.

Ezt a bejárást sajnos 2017-ben nem tudtuk megszervezni.

Jelenleg a bontási munkák és a kivitelezési munkák részben elindultak.

Előzetes terveink szerint ősszel szeretnénk megoldani a bejárást.

Kovács Csaba
szabizottsági elnök

Kulturális Turizmus Szabizottság éves beszámolója - 2017

Sokrétű rendezvényeink az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságon belül 2017-ben is a szabizottság kereteit jóval meghaladó érdeklődőt vonzottak. Előadások, tematikus séták és az elmaradhatatlan épületlátogatások tették színessé és változatosá programjainkat. A résztvevők számos turisztikai szempontból is jelentős épület/együttes felújítását és hasznosítási elképzeléseit ismerhették meg. A különleges épületek helyreállítási folyamatát, turisztikai célú beruházások megvalósítását a tervező építészek és más szakágak képviselői, valamint a kivitelezők és beruházók mutatták be. Tapasztalatainkat gazdagítva az egyes helyszíneken megismerhettük az érdekeltek/használók véleményét és az épületek turisztikai hasznosítására vonatkozó elképzeléseket is:

2017 programjai:

- 2017 februárjában Mezős Tamás CSc DLA egyetemi tanár (BME) előadására és azt követő beszélgetésre került sor a Pécs városához kapcsolódó világörökségi kezelési terv céljáról és annak előkészítéséről. Az előadás helyszíne a BME volt.
- A következő esemény az "Örökség és turizmus - lehetőségek és eszközök" címmel megrendezett műemléki világnap volt Visegrádon.
- Ezt követően Kacsokovics Fruzsina szabizottsági tagunk - aki melleleg idegenvezető és a Kincses Belváros egyesület elnöke - vezetésével két belvárosi sétát tettünk, amelynek során a Belváros rejtett értékeivel ismerkedhettünk meg.
- Ősszel a Hauszmann terv keretében újraépülő lovarda építkezését látogathattuk meg a Vár Tabán felőli nyugati oldalán. A Hauszmann Alajos és Ybl Miklós tervezete eredeti épület 1901-ben készült el. A lovarda az 1944-45-ös ostrom során megsérült, majd az 1950-es években lebontották. Az új Lovardát a tervező, Potzner Ferenc Ybl díjas építész mutatta be.

- Ez évi első programunk során Oláh Mihály Zoltán felelős tervező hathatós segítségének köszönhetően megismerhettük a Várkert Kioszk befejezés előtt álló helyreállítási munkáit és az új funkciók kialakításával összefüggő átalakításokat. A bejárást követően a fejlesztő képviselőjének vezetésével sor került a létesítmény társadalmi hasznosulását, a köz számára való megnyitását célzó elképzelések bemutatására is.

A fenti rövid ismertetésből is kitűnik, hogy a szakbizottság és annak aktív tagjai izgalmas és változatos programokkal járulnak hozzá a szakterületet érintő ismeretek bővítéséhez és az aktuális trendek első kézből történő megismeréséhez. A sikeres programok kidolgozásában és lebonyolításában a szakbizottság tagjai mellett felkért szakemberek és más szakmai szervezetek tagjai is közreműködtek.

Megvalósított és tervezett programjainkból kitűnik, hogy azok budapesti helyszínekre korlátozódnak. Nagyon hasznos lenne, ha a jövőben a kulturális turizmushoz kapcsolódó vidéki látogatásokra és szakmai találkozókra is sor kerülhetne. Kérjük, hogy az ehhez szükséges anyagi források biztosítása (pl. pályázat) érdekében az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság vezetősége tegye meg a szükséges és lehetséges lépéseket.

Kovács Erzsébet
szakbizottsági elnök

Örökség dokumentációs Szakbizottság éves beszámolója 2017

Szakbizottságunk 2017. évi filozófiai vezérstratégiája **tevékenységorientált, értékmentő dokumentációk gyakorlati végzése**. Integrálunk nemzetközi platformon megjelent újdonságokat, a folyamatos technológiai újításokat csapatunk azonnal adaptálja.

Szakmai alapú örökségvédelmi koncepcióink:

1. A KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK NÉPSZERŰSÍTÉSE
3D Interaktív Integrált Virtuális megjelenítés online elérhetőséggel - kultúra alapú társadalomfejlesztés: értékek bemutatása, ismertetése, közvetítés a szakma és szélesebb közönség számára.
2. GYAKORLATORIENTÁLT TEVÉKENYSÉG A MŰEMLÉKVÉDELEMBEN
  - **Műemléki dokumentációkkal az** épített örökség megőrzésének kísérlete hazai és külföldi kutatási programok keretében.
  - Társszervezeti kapcsolatok kiépítése az interdiszciplináris műemléki kutatás tevékenység végzéséhez

Kutatás-szakértői feladatok és ismeretterjesztés:

(Műemléki dokumentációs programok, melyekben aktívan vettek részt tagjaink)

- Elkészítettük a Szépművészeti Múzeum Román Csarnok belső falfelületeinek részletes IMS Építészeti Fotogrammetriai dokumentációját, mely a legapróbb részletekig ábrázolja a beavatkozás előtti állapotot. (A restaurálási terv kiindulási állapota)
- Építészeti felmérést készítettünk a Petőfi Irodalmi Múzeumnak helyet adó Károlyi Palota épületéről. (Alaprajzok a pincétől a padlásig, jellemző metszetek és homlokzati nézetek)
- Elkészítettük a Székesfehérvár II. János Pál téren folyó 4 karéjos templom ásatási dokumentációját fotogrammetriai módszerrel.
- Szakbizottságunk szakmai felügyeletével folytatódott a Csókakői vár régészeti feltárásának dokumentálása, mely során a vár többévi feltárásáról teljes fotogrammetriai felmérés egységes homogén műszaki platformon került archiválásra.

Építészeti örökségi értékek népszerűsítése:

Folytatódott a 3D (IVW) Interaktív Integrált Virtuális séták, on-line megjelenítések feltöltése a világhálón, világörökségi helyszínekről és kiemelt épített örökségeinkről.

Az örökség dokumentációk mai informatikai követelményeknek megfelelő *újyszerű és hatékony* bemutatása ingyenes WEB felületen angol és magyar nyelvű közzététellel - ismeretterjesztési szándékkal a hazai és a nemzeti bizottságok tagjai számára.

Fontos számunkra a belpolitikai vagy háborús helyzet által jelenleg nehezen vagy egyáltalán nem látogatható világörökségi és veszélyeztetett értékes épített örökségi helyszínek felvétele és bemutatása 3D virtuális sétával.

Aktuálisan elkészült tartalmaink a 2017 esztendőben:

- Székesfehérvár négykaréjos templom régészeti ásatásának 3D Integrált Interaktív Virtuális megjelenítése 2014-2017-ig: <http://visit360.net/clients/negykarajos/>
- Petőfi Irodalmi Múzeum (Károlyi Palota) palotaszárnyának frekventált termeiről készült virtuális bejárás: <http://visit360.net/clients/pim2017/>
- A Szépművészeti Múzeum Román Csarnok terméről elkészítettük a megvalósult állapotnak megfelelő virtuális programrendszert: <http://visit360.net/clients/romancsarnok/>

Számos külföldi és hazai helyszín látogatható a www.visit360.net oldalon, melynek tartalmát csapatunk folyamatosan bővíti.

Oktatás, előadói tevékenység:

Egyetemi oktatás: Kolozsvár Bolyai Egyetem Műemlékvédelmi Szakmérnök képzés „Műemlékek beavatkozás előtti állapot dokumentálása” tantárgy oktatása.

Nemzetközi kapcsolatok:

- Waseda Egyetem Tokyo, Japán Team Cambodia, kapcsolat és közös munkavégzés Dr. Ichita Shimoda projektvezetővel 3D Integrált Interaktív Virtuális multimédia http://visit360.net/pano/sambor_prei_kuk/
- Kapcsolatépítés a japán ICOMOS Nemzeti Bizottság szakembereivel Tokyóban (Dr Yuga Karya, Namiko Yamauchi), Kamakura teszt feladat megoldás <http://visit360.net/demo/kamakura/>

Szakkiallítás, konferencia

Várhelyreállítások és várkutató (MNM Mátyás Király Múzeum): Fotogrammetria IMS kiállítás, 3D Virtuális bemutató

2018-as terveink között szerepel a Szentpétervári ERMITÁZS Múzeumban megnyitásra kerülő Munkácsy Mihály kiállítás részletes bemutatása, a Debreceni Déri Múzeumban kiállított Munkácsy trilógia online elérése 3D Integrált Interaktív Virtuális programrendszerrel, melybe integrálva lesz a Békéscsabai Múzeum Munkácsy szoba valamennyi relikviája.

Vajda József
szakbizottsági elnök

✱

Ipari Örökség Szakbizottság éves beszámolója – 2017

A két vezető nemzetközi örökségvédelmi szervezet, az International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) és a The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) közös bizottságként működő Ipari Örökség Szakbizottság az előző évek gyakorlatának megfelelően

2017-ben ismét tudományos konferencia megrendezését tervezte, amelyhez elnyerte az NKA pénzügyi támogatását.

A konferencia témájául a **tárgyi ipari örökség és a társadalmi emlékezet** vizsgálatát választottuk. Különösképpen a legveszélyeztetettebb korszak, a 20. század második felének nem értékelt és nem érzékelt örökségére kívántunk koncentrálni az ipari örökség és a modernitás, valamint a társadalmi felelősség kérdéseit boncolgatva. A korábbi évekhez hasonlóan a konferencia szerves részeként szakmai tanulmányutat is terveztünk a megmenteni kívánt objektumok helyszíni tanulmányozására.

Sajnálatosan és teljességgel érthetetlenül a konferencia megvalósítására mégsem került sor, mert a csaknem kész programban való részvételt a konferencia társrendezője, a BME Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszéke nevében Dobai János tanszékvezető a tervezett időpont előtt mindössze kettő héttel indoklás nélkül lemondta.

A Szakbizottság tagjai az év során számos előadást tartottak és több publikációt is megjelentettek hazai és külföldi kiadóknál az ipari örökségvédelem témakörében, de elsősorban saját kutatói pályájuk és nem a szakbizottsági munka részeként.

Németh Györgyi
szakbizottsági elnök

✱

Történeti Kertek Szakbizottság éves beszámolója – 2017

A vezetőség /elnök: Szikra Éva; titkár: Hajdú Nagy Gergely/ 2017-ben is bevonta a legaktívabb tagtársakat a szakbizottság munkájába /*Szikra Éva egyben az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Tanácsadó Testületének is tagja*/.

Márciusban pályázatot nyújtottunk be az NKA-hoz a Kertturizmus lehetőségeit és a tájépítészeti szakmai elveket megfogalmazó konferencia létrehozására, amelyet sikeresen meg is nyertünk.

Az **április 18-i** Műemléki Világnap rendezvényén előadással vettünk részt /*Szikra Éva: Történeti kertek a kulturális turizmus tükrében*/.

Aktívan megjelentünk az immár hagyományosnak számító „**Tájépítészet hónapja**” keretein belül rendezett egynapos szakmai programon, **április 26-án**.

Részt vettünk az Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság által meghirdetett Történeti városközpontok rehabilitációja címet viselő **pályázat bíráló bizottságában**. /Szikra Éva/

Május 10-én **dr. Örsi Károlyra emlékeztünk** 80. születésnapja alkalmából. A FUGÁ-ban tartott rendezvényen volt kollégák kerekasztal beszélgetés során idézték fel Örsi Károly szakmai életművét, emberi nagyságát. A baráti hangulatú rendezvényen a családtagok is megjelentek.

Lassan hagyománnyá válik, hogy ajánlásunkra a Tájépítészeti Karon sikeres eredményt elérő – műemlékes témát feldolgozó -, diplomázó hallgató részt vehet az **Egri Nyári Egyetemen** az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság meghívására.

A fehérvárcsurgói **Nemzetközi Kertészeti Napok** (június első hétvégéje) rendezvényein rendszeresen aktívan részt veszünk előadásokkal.

Október 13-14-én tartottuk meg a nagy sikerű két napos **KERTTURIZMUS konferenciánkat**, amelyre sikerült megnyerni a magyar turizmus prominens személyeit éppen úgy, mint a jelenleg vezető pozícióban lévő műemlékes és tájépítész kollégákat /Fekete Albert, Herczeg Ágnes, Szabadits Anita/.

A nyitó előadásokat és az azokat követő World-Café beszélgetéseit a FUGÁ-ban tartottuk. A második napon a résztvevők ellátogattak az iszkaszentgyörgyi és a fehérvárcsurgói kastélyparkokba. A vezetések Gecséné Tar Imola, Takács Kata és Hajdu Nagy Gergely tartották.

Az Európa Kulturális Éve 2018 keretein belül lesz egy **HEREIN in the Garden** elnevezésű program sorozat, amely leginkább az Örökség Napokhoz hasonlítható. A Miniszterelnökség a gazdája az eseményeknek, de ehhez a szakmai segítséget kollégáink adták, adják /Takács Kata, Szikra Éva, Szabadhegyi Judit, Hajdu Nagy Gergely/.

Legsikeresebb rendezvény sorozatunk változatlanul az **Örök-Zöld-Klub** a FUGÁ-ban, amelyet a 2000-es évek közepén kezdtünk szervezni. A klub átlag másfél- két havonta jelentkezik meghívott előadókkal. A tudományos igényű nyitó előadások a szakterület izgalmas kérdéseivel, feladataival foglalkoznak. Az előadásokat oldott hangvételű beszélgetések követik. A szervezést, lebonyolítást közösen végezzük Hajdu Nagy Gergely titkár úrral.

Fontos tanácsadó- és szakmai bizottságokban vállalunk feladatokat / Szikra É.- Tájstratégia FM.../

A **Szent István Egyetem Tájépítészeti Karának előadói**, szakbizottságunk tagjai az év folyamán több külföldi helyszínen képviselték a magyar kertvédelmet /Gecséné Tar Imola, Takács Kata: Heritage and Society: 4th Heritage Forum of Central Europe (Krakkó) és "Do we need it? Garden heritage inventorisation in service of social awareness" címmel előadást tartottak /.

Több ICOMOS tagunk erdélyi egyetemeken oktat, többek között a történeti kertek ügyét is szolgálva /Herczeg Ágnes, Fekete Albert, Tar Imola, Takács Kata/.

Szaktársaink közül többen folyamatosan tartanak tudományos és népszerűsítő előadásokat, jelentetnek meg cikkeket, tanulmányokat, részt vesznek az Egyetem Doktori Iskolájának munkájában. A fontosabb eseményekről hírt adunk az Örökség Lapban.

2017-ben is sikerült folyamatosan tartani a kapcsolatot a korábbi műemlékes kollégákkal: kutatókkal, tervezőkkel, területi felügyelőkkel, valamint a SZIE Tájépítészeti Karával, az MTA Tájépítészeti Albizottságával, az Építész Kamarával, valamint egyéb szakmai szervezeteinkkel, elsősorban a Magyar Tájépítész Szövetséggel. Nagyobb horderejű szakmai kérdésekben csak közösen lépünk fel.

Az örökségvédelem megváltozott keretei között fokozott felelősséget vállalunk a műemlékvédelem több évtizedes hagyományait képviselő értékeink védelmében. Minden lehetséges fórumon hallatjuk a hangunkat, és megkísérelünk érvényt szerezni szakmai nézeteinknek!

2018-es tervek: Az általános szakmai munka további intenzív folytatása, Örök-Zöld-Klub rendezvények, ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság éves rendezvényein előadás tartása, Kert-turizmus kiadvány, a tagság aktivizálása- tagdíjfizetések erősítése /az eredetileg 70 fölötti létszám sajnos erősen lecsökkent, de aktivitásuk nőtt!/, *HEREIN in the Garden* program.

Szikra Éva
szakbizottsági elnök

*

Népi Építészet Szakbizottság éves beszámolója – 2017

A Népi Építészeti Szakbizottság immáron hagyományosan minden évben szakmai kirándulást szervez, mely tanulmányutakat az elmúlt években a határon túlra helyezve bejártuk az Érmellék (magyar és román oldalon), a Bánátot (Temesvár környékét) valamint 2014-ben a Maros völgye Arad környéki szakaszát, az Észak-Bánátot. 2015-ben a Vajdaságba, majd 2016-ban a Fekete-Körös menti településekre vitt utunk.

2017-ben ismét a Vajdaságba szerveztük utunkat, ahol a terület népi építészeti emlékeinek megismerésén túl lehetőségünk volt az Újvidéki Egyetem Műszaki Tudományok Kara és az ICOMOS Szerb Nemzeti Bizottság képviselőivel, szakembereivel is együttműködni. A kitekintésből 2017-ben is számos szoros szakmai kapcsolat alakult, mely mindkét oldal szakembereinek előremutatásul szolgált. Tanulmányi kirándulásunk programját úgy állítottuk össze, hogy a néhány napban a Délvidék sokszínűségét minél alaposabban feltárhassuk, megismerjük, megismertessük.

Programunkban szerepelt Elemér, Nagybecskerek, Écska, Erzsébetlak, Kanak, Ürményháza, Versec, Temeskutas, Fehértemplom, Kevevára, Székelykeve, Antalfalva bejárása. Kirándulásunk főszervezője Szilágyi Mária, akinek munkáját Kerner Gábor és a vajdasági kollégák segítették. Részletes ismertetést az ICOMOS Híradóban (2017. június – 25. évfolyam 3. szám 36–40.) Kerner Gábortól és Szilágyi Máriától olvashatunk Vajdasági Razglednicák II. címmel. A tanulmányút megvalósulását az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság valamint az NKA támogatta.

A Népi Építészeti Szakbizottság 2017 évben megkezdte az „Újratervezés – Népi építészetet csinálunk!” címmel 2016-ban megrendezett XX. Békési Népi Építészeti Tanácskozás tanulmánykötetének szerkesztését, terveink szerint a hagyományoknak megfelelően a XXI. Tanácskozásra jelenik meg a kötet. A kiadvány Balassa M. Iván lektorálása, Dobosyné Antal Anna és Szilágyi Mária szerkesztése mellett készül.

A XX. Tanácskozás alkalmából szembesültünk azzal, hogy a korábbi konferenciákon elhangzott előadások szövegei, a tanulmányok milyen nehezen elérhetőek. A fellelhető kiadványokat, konferenciaköteteket összegyűjtöttük és digitalizáltuk. Ennek eredményeként a teljes szakmai anyag elektronikus formában elérhetővé vált.

A XXI. Békési Tanácskozást **„Sokszínű védelem”** munkacímmel hirdettük meg, előkészítését megkezdtük. A konferencia szakmai programjának összeállításában, szervezésében részt vesz: Balassa M. Iván, Béres István, Dobos Albert, Józsa Tamás, Kerner Gábor; a Sebes-Körös völgyébe tervezett tanulmányi kirándulás szervezésében Széphegyi László és Béres István, valamint Dukrét Géza, a Partiumi és Bánsági Műemlékvédő és Emlékhely Társaság elnöke.

2016-ban bevezetett népi építészeti díjunk a Múltját őrző ház díj 2018-as adományozásának előkészületei is megtörténtek Fehér Judit és Zsanda Zsolt szervezők munkájának köszönhetően.

Szakbizottságunk elnöke személyében rendszeresen képviselteti magát a Miniszterelnökség által meghirdetett Népi Építészeti Program Bíráló Bizottságában, valamint a Hungarikum Bizottság két szakbizottságában.

Az ICOMOS Titkárság jelentős segítségével mindezen programok megvalósításához rendszeresen, többnyire eredményesen pályázunk, rendezvényeink sikeréhez további szponzorok és intézmények is hozzájárulnak.

Dobosyné Antal Anna
szakbizottsági elnök

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság 2017-es közhasznúsági beszámolója (Eredménykimutatás, Mérleg, és Közhasznúsági Melléklet) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság www.icomos.hu honlapján tekinthető meg, az ICOMOS Híradóban csak Közgyűlésen is kivetített mellékletet tesszük közzé, (Egyszerűsített beszámoló eredménykimutatása és Mérleg „A” a kettős könyvvitelt vezető egyéb szervezet részére –Beszámolási időszak: 2017. január 01. – 2017. december 31.) :

1 8 0 8 3 8 9 7 9 4 1 2 5 2 9 0 1

Statistikai számjel

0 1 - 0 1 - 7 0 6 9

Cégjegyzékszám

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
 isített éves beszámoló - Eredménykimutatás (összköl

2017. 01. 01. - 2017. 12. 31.

Időszak

Ezer HUF

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év/id.	Előző év(ek) módosításai	Tárgyév	
a	b	c	d	e	
I.	Értékesítés nettó árbevétele - Vállalkozási tevékenység	1 800	0	1 000	1
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke - Közhasznú tev.	319	0	1 684	2
III.	Egyéb bevételek ebből	24 600	0	42 421	3
	tagdíj, alapítótól kapott befizetés	5 236	0	5 330	4
	támogatások	19 364	0	37 092	5
IV.	Pénzügyi műveletek bevételei	1	0	0	6
V.	Rendkívüli bevételek	0	0	0	7
	alapítótól kapott befizetés		0	0	8
	támogatások		0	0	9
A.	ÖSSZES BEVÉTEL	26 720	0	45 106	10
VI.	Anyagjellegű ráfordítások	20 477	0	28 083	11
VII.	Személyi jellegű ráfordítások	7 722	0	8 172	12
	vezető tisztségviselők juttatásai	0	0	0	13
VIII.	Értékcsökkenési leírás	2	0	150	14
IX.	Egyéb ráfordítások	0	0	0	15
X.	Pénzügyi műveletek ráfordításai	0	0	0	16
XI.	Rendkívüli ráfordítások	0	0	0	17
B.	ÖSSZES RÁFORDÍTÁS	28 201	0	36 405	18
	ebből közhasznú tevékenység ráfordításai	28 201	0	36 405	19
C.	SZOKÁSOS ÜZLETI EREDMÉNY (+A.-B.)	-1 481	0	8 701	20
XII.	Adófizetési kötelezettség	0	0	0	21
D.	ADÓZOTT EREDMÉNY (+E.-XII.)	-1 481	0	8 701	22
XIII.	Jóváhagyott osztalék	0	0	0	23
E.	TÁRGYÉVI EREDMÉNY	-1 481	0	8 701	24
		0	0	0	25
A	Központi költségvetési támogatás	17 594	0	37 032	26
B	Helyi Önkormányzati költségvetési támogatás	0	0	0	27
C	EU strukturális alapjaiból, ill. Kohéziós alpból támogatás	0	0	0	28
D	Normatív támogatás	0	0	0	29
E	SZJA 1%	49	0	59	30
F	Közzszolgálati bevétel	0	0	0	31

Keltezés: 2018.05.23

a vállalkozás vezetője

1 8 0 8 3 8 9 7 9 4 1 2 5 2 9 0 1

Statistikai számjel

0 1 - 0 1 - 7 0 6 9

Cégjegyzékszám

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
Egyszerűsített éves beszámoló - Mérleg "A"

2017. 01. 01. - 2017. 12. 31.
Időszak

Ezer HUF

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év/id.	Előző év(ek) módosítás ai	Tárgyév
a	b	c	d	e
1	A. Befektetett eszközök (02.+04.+06. sor)	0	0	0
2	I. IMMATERIÁLIS JAVAK	0	0	0
3	02. sorból: Immateriális javak érték helyesbítése	0	0	0
4	II. TÁRGYI ESZKÖZÖK	0	0	0
5	04. sorból: Tárgyi eszközök érték helyesbítése	0	0	0
6	III. BEFEKTETETT PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK	0	0	0
7	06. sorból: Befektetett pénzügyi eszközök érték helyesb.	0	0	0
8	B. Forgóeszközök (09.+10.+11.+12. sor)	13 247	0	22 080
9	I. KÉSZLETEK	0	0	0
10	II. KÖVETELÉSEK	64	0	0
11	III. ÉRTÉKPAPÍROK	0	0	0
12	IV. PÉNZESZKÖZÖK	13 183	0	22 080
13	C. Aktív időbeli elhatárolások	0	0	0
14	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (01.+08.+13. sor)	13 247	0	22 080
15	D. Saját tőke (16.+17.+18.+19.+20.+21.+22. sor)	8 339	0	17 040
16	I. JEGYZETT TŐKE	0	0	0
17	III. TŐKEVÁLTOZÁS / ERDMÉNY	9 819	0	8 339
18	V. LEKÖTÖTT TARTALÉK	0	0	0
19	VI. ÉRTÉKELÉSI TARTALÉK	0	0	0
20	V. TÁRGYÉVI EREDMÉNY ALAPTEVÉKENYSÉGBŐL (közhasznú)	-3 280	0	7 701
21	VI. TÁRGYÉVI EREDMÉNY VÁLLALKOZÁSI TEVÉKENYSÉGBŐL	1 800	0	1 000
22	E. Céltartalékok	0	0	
23	F. Kötelezettségek (24.+25.+26. sor)	347	0	275
24	I. HÁTRASOROLT KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0
25	II. HOSSZÚ LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	0	0	0
26	III. RÖVID LEJÁRATÚ KÖTELEZETTSÉGEK	347	0	275
27	G. Passzív időbeli elhatárolások	4 561	0	4 764
28	FORRÁSOK ÖSSZESEN (15.+23.+27. sor)	13 247	0	22 080

Keltezés: 2018.05.23

a vállalkozás vezetője

Ez a közgyűlésünk egyben tisztújító közgyűlés is volt, ahol az elkövetkező három évre megválasztottuk az új vezetőséget, ellenőrző bizottságot és tanácsadó testületet.

Tagságunk szavazatai alapján 2018. május 25-től az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület élére a következő tagjaink kaptak bizalmat, és kerültek megválasztásra:

Elnök: Nagy Gergely
Főtitkár: Veöreös András

Alelnökök: Arnóth Ádám
Dobosyné Antal Anna
Klaniczay Péter

Ellenőrző Bizottság:
Barattáné Zámbó Ágnes
Kacskovics Lajosné
Korcsmárosné dr. Bassa Lia
Lőrincze Zsuzsa

Tanácsadó Testület:

Baracza Szabolcs
Durczi Zsuzsanna
Feld István
Hild-Csorba Bernadett
Janotti Judit
Karácsony Tamás
Kerner Gábor

Nagy Gábor
Nagy Gergely Domonkos
Pataky Emőke
Széphegyi László
Szikra Éva
Tahi-Tóth Nándorné

Valter Ilona
Zádor Judit

**Tanácsadó testületi
póttag:**
Bugár-Mészáros Károly

Gratulálunk az új tisztségviselőknek, sok sikert, erőt, egészséget, és eredményes jó munkát kívánunk nekik az elkövetkezendő 3 évre!

Az új elnök megtartotta első beszédét, melyben megköszönte a leköszönő elnök, alelnökök, vezetőség és ellenőrző bizottság, valamint az Iroda elmúlt ciklusban végzett munkáját, a budajenőiek szíves vendéglátást. Köszöntötte az új tisztségviselőket, és a közgyűlés, az új elnök javaslatára, egyhangúlag tiszteletbeli elnökké választotta Fejérdy Tamást, tiszteletbeli taggá Visy Zsoltot és Szebeni Nándort.

Alapszabálmódosítás: a közgyűlés egyhangúlag megszavazta és elfogadta az Alapszabályban az elnök által előterjesztett, az egyesület további zavartalan működéséhez szükségessé vált módosításokat.

***

A közgyűlés követően a közeli vendéglőben elköltött ebéd után kezdődött a **szakmai program**. Ennek keretében került sor a Möller István Emlékérem és a Műemlékvédelmi Panteon kihirdetésére.

MÖLLER EMLÉKÉREM

Ünnepélyes keretek között került kihirdetésre a 2017-es Möller István emlékérem kitüntetettje. Laudálást Tahi-Tóth Ilona, az Emlékelem Bizottság elnöke tartott. A Möller emlékbizottság döntése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Möller István Emlékéremet

dr. Káldi Gyula

Forster Gyula díjas építészek

a műemlékhelyreállítások területén végzett, országhatárt nem ismerő, sokoldalú, változatos tervezői, szakértői munkásságáért valamint oktatási, publikációs és a Teleki Alapítványnál végzett áldozatos tevékenységéért ítélte oda.

LAUDÁCIÓ

A Budapesti Műszaki Egyetem elvégzése után 1974-től az OMF dolgozója lett, olyan mesterek mellett mint Koppány Tibor, Erdei Ferenc, majd később H. Vladár Ágnes. Első munkái között templomok, parókiák voltak, Kallósd kerek templom, Dozmat Szent György templom, majd később lakóépületek, várfal konzerválások,

Pécs Jókai tér 7. lakóház, Pápa Korvin ház, Pásztó középkori emlékei. Nem csak a tervezésben, de a megvalósításban is tevékenyen vett részt, az akkor intézményes műemlékvédelmi gyakorlatnak megfelelően. Jellemzően minden tervezési feladatot kitűnő érzéssel oldott meg, mint a Nagygeresd Szent István király középkori temploma, vagy a Jáki templom és kápolna, az apáti ház és kőtár. Egyik utolsó „OMF”-es munkája a váci Fehérek temploma toronysisakjának visszaépítésére készített különleges terve volt, ami azonban nem valósult meg. Magántervezőként foglalkozott a budapesti egykori Papnövelde épületével, a terézvárosi avilai Szent Teréz templommal. Több építészeti pályázaton vett részt, a szakajtóban munkáiról publikációk jelentek meg.

Később a határon túli műemlékek osztályán dolgozott, gazdag tervezői, kutatói, kivitelezői gyakorlatát felhasználva, elsősorban a kárpátaljai, erdélyi és felvidéki területen.

Ezt a koordinátori, szakmafelügyeletet is ellátó összetett munkát 1999-től a Teleki Alapítvány keretében folytatta, aminek eredményességét bizonyítja, hogy 1999-2006 között közel 300 műemléken folytak állami források felhasználásával helyreállítások, restaurálások „A határainkon túli magyar vonatkozású épített örökség kutatása, dokumentálása, felújításra” programban. Kiemelt szerepe volt a gyulafehérvári római katolikus templom helyreállítási munkáiban. Ugyanakkor fontosnak tartotta az örökségvédelmi szakmai továbbképzést a programban részt vevő papoknak, lelkészeknek, polgármestereknek.

1999-től oktatói tevékenységet is vállalt a BMGE- Építészettörténeti és Elméleti tanszékén konzulensként, opponensként. 2004-2008 között az NKA Műemléki és Régészeti Kollégiumának kurátora, valamint tag a Központi Építészeti Műszaki Tervtanács Műemléki Tanácsadó Testületében. Jelenleg a szentendrei főépítési tervtanácsban tag.

Nyugdíjazását követően a Teleki László Alapítvány Kárpát-medence örökségvédelmi programjában dolgozik, úgy is mint tervező, de mint a szakmafelügyeletet ellátó koordinátor is. A program keretében 2016-ig közel 40 műemlék felújításra is megtörtént. Kárpátalján Mezőgyecse Kajdy kúria, Técső református templom, Tiszabökény görög katolikus templom, Beregszentmiklós kastély felújítását tervezte.

Dr. Káldi Gyula külföldi tartózkodása miatt nem tudott jelen lenni a Közgyűlésen – a Möller Emlékéremet és a hivatalos oklevelet júniusban, a Román András (48. Egri) Műemlékvédelmi Nyári Egyetem rendezvényén fogja átvenni. Köszönő szavait Tahi-Tóth Ilona olvasta fel:

Kedves Barátaim !

Hálás szívvel fogadom és köszönöm az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának azt a döntését, hogy számomra is megítélte a Möller István díjat. Hogy érdemes vagyok-e rá, nem tudom !?

Talán az nyugtat meg ez ügyben, hogy mégiscsak igyekezettel, s lelkiismeretesen futottam a nagyrészt már mögöttem hagyott göröngyös pályán.

A bukácslásokkal teli szakmai életút során számomra három vezérelv kristályosodott ki:

Az első a **szolgálat**. Éppúgy tudtam örülni a Pázmány Péter Tudományegyetem Hittudományi kar jelenlegi helye megtalálásának a Veres Pálné utca 24.-ben úgy 25 évvel ezelőtt, mint egy nevemhez is köthető műemléki helyreállításnak. Persze ehhez kellett a szerencsés csillagállás, egy kis fejtörés, elemzés és Fejérdy Tamás elnök úr hathatós segítsége is. Így menekülhetett meg az V. kerületben egy nagyobb, rejtett zöldterület egysége, a város tüdejének egy része, és kaphatott újra méltó funkciót egy Jung József és Hild Károly által jegyzett 19. századi lakóépület. Pályám egyik fontos eredménye így tulajdonképpen láthatatlan. A felügyelő kollégák élhetik meg ezt azt érzést; jó esetben nap mint nap, vagy csak néha!

A második a gondolatok, az elemzés függetlenségének megőrzése. Röviden szólva a **gondolatszabadság!** Csak ez a habitus tarthatja meg a jó döntések esélyét és erejét, adhat egy idő után lelkiert és szakmai tartás! Mindehhez szükséges a csend, de bizonyos távolságtartás is.

Végül a harmadik, a minél teljesebb **tárgyi ismeretek** megszerzése, mélyítése. S ez a tudáshalmaz mindig tovább is bővül minden egyes új feladatnál. Kiterjedhet mind a műszaki, mind pedig a bölcsészettudományi ismeretekre, de igen gyakran a társadalomtudományok szerteágazó szempontrendszere is záloga lehet a munka sikerének.

Nyilván nem csak a fenti három készség megszerzése és alkalmazása szükségeltetik. Ezeket, csak mint a magam számára legfontosabbakat emeltem ki. S azért is, mert ezeket a belső tulajdonságokat folyamatosan gondozni kell, mert nem önmaguktól valók!

A tehetség, a szerencse, s egyéb körülmények már inkább az adottság kategóriái...

Még egyszer köszönöm!
Vigyázzunk egymásra !

Káldi Gyula

ICOMOS PANTEON

A magyar műemlékvédelem már eltávozott nagy alakjainak emléket állító ICOMOS Műemlékvédelmi Panteon 2018-ben újabb jeles taggal bővült.

Kisfaludy Attila építészmérnök munkásságáról, és életútjáról Fejérdy Tamás tartott megemlékezést.

Az ICOMOS Műemlékvédelmi Panteon Emléklapot Kisfaludy Attila fia, Kisfaludy László vette át, és mondott rövid köszönetet.

ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG

Műemlékvédelmi Panteon

KISFALUDY ATTILA (1925 - 2015)

A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki diplomát 1949-ben. Pályáját szerkezettervezőként kezdte állami tervezőintézetekben, a Lakótervben, majd a Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézetben. 1973-tól a 90-es évekig a VÁTI műemléki irodáján dolgozott, mint statikus tervező.

Építészmérnöki képzettsége, műveltsége, a történelem és az építészettörténet iránti érdeklődése folytán a szerkezettervezést alkotó munkaként végezte, ötletes megoldásaival segítette az építész tervezők munkáját. Mindig szem előtt tartotta a műemlékvédelmi szempontokat, az

eredeti épületrészek, részletek megőrzésének, a műemléki értékek kibontakoztatásának szükségességét.

Munkái között szinte minden épülettípus szerepel. Részt vett várak (a sárvári Nádasdy-vár, a várpalotai Thury-vár, Pécsvárad, Mosonmagyaróvár, az egri városfal), kastélyok (Gödöllő, Fehérvárcsurgó, Ráckeve, Hatvan, Csákvár), templomok (Keszthely, Gyöng - református templom, Maglód, Pilis - evangélikus templom, Szentes - református nagytemplom), volt egyházi intézmények (a veszprémi és a székesfehérvári püspöki palota, az Egri Líceum), lakóépületek (Eger, Kőszeg, Sopron történelmi belvárosában, a hajdúböszörményi Hajdúház), valamint budapesti középületek (a Magyar Állami Postatakarékpénztár, az Iparművészeti Múzeum és a Hunyadi téri Vásárcsarnok) műemléki helyreállításában.

A műemléki területeken, történelmi településközpontban új épületek tervezésében is közreműködött, ezek között a legismertebb alkotás a Makovecz Imre tervezte sárospataki Művelődési Ház.

Nyugdíjas éveiben is több feladatot vállalt, tervezőként és szakértőként is. Részt vett Melocco Miklós szobrászművész székesfehérvári Mátyás-emlékművének, miskolci Széchenyi-emlékművének és esztergomi Szent István emlékművének tervezésében, amelyek műemléki környezetben kerültek felállításra. A székesfehérvári Mátyás-emlékmű 2015-ben Építőipari Nívódíjban részesült.

A szerkezettervezés elvi, tudományos kérdései is foglalkoztatták, alkalmazta a korszerű szerkezeteket, technológiákat. Korábbi munkahelyén, a Tervezésfejlesztési és Típustervező Intézetben kidolgozta a panelos épületek süllyedésmentes alapozásának számítását. Különleges szerkezeti megoldásai között említést érdemel a szentesi református nagytemplom feszítőkábeles megerősítése, és az esztergomi Szent István-emlékmű bravúros tartószerkezete. Munkásságát a Magyar Mérnökkamara 2007-ben „Örökös tag” címmel ismerte el.

Mindig érdeklődéssel fordult az új feladatok felé, tudott időt szakítani a tervezési problémák részletes megbeszélésére, a lehetséges megoldások mérlegelésére. Fiatalabb kollégái számára példaértékű volt sokoldalúsága, műveltsége, munkabírása – nemkülönben a múlt alkotásainak, a műemlékek meglévő és a következő generációk számára átörökítendő értékeinek a tisztelete, nagy szaktudással, ugyanakkor szakmai alázattal megvalósított szolgálata.

A megemlékezéseket követően tudományos konferencia keretében hangzott el négy előadás, melyek során mintaszerűen helyreállított műemléképületeket ismerhettek meg a jelenlevők.

Elsőként Gutowski Róbert: *Díszterem kialakítása a pannonhalmi gimnáziumban* címmel mutatta be a gimnázium épületének egykori tornaterme helyén az alaptestek közötti földtömeg kibányászásával kialakított hangversenyerem létrehozásának folyamatát. Az építkezés során

az egykori várfal megmaradt darabjai okoztak fejtörést a régészeknek és építészeknek; végül sikerült mindenki elégedettségére kompromisszumot kötni: a padlósík alá visszabontott falakat egy betekintő nyíláson keresztül lehet látni. Ilyen módon a középkori emlékektől a negyvenes évek modernizmusán át a kortárs belsőépítészetig ível a terem látható története.

Földes László: *A gyulai Almássy Kastély helyreállítása* címmel tartott izgalmas előadást. A középkori vár helyén a XVIII. század végén épített épület több szempontból is tartogatott kihívásokat a tervezők számára. Végül a statikai problémák, régészeti kérdések megoldása után, a művészettörténeti kutatások eredményeinek felhasználásával sikerült egy egységes építészeti koncepció mentén megvalósítani a felújítást, melyet az elmúlt évben ICOMOS-díjjal is jutalmaztak. A tervező kiemelte, hogy nem jöhetett volna létre a példaértékű felújítás a folyamatban résztvevő mintegy száz munkatárs odaadó munkája nélkül.

Az albertirsai zsinagóga, mint művészetek háza címmel Klaniczay Péter műemléki szakügyintéző (de szívében továbbra is műemlék-felügyelő!) számolt be az épület felújításáról. Az előadáson belül bemutatta a XIX. század elején épült késő barokk zsinagógák tipológiáját, és ezen belül az albertirsai épület helyét. A rendkívül leromlott állapotú, funkció nélküli épületben új, kulturális intézményt helyeztek el olyan módon, hogy az eredeti térszerkezethez csak minimálisan nyúltak hozzá, az új funkcióhoz szükséges tereket egy csatlakozó épületszárnyban helyezték el. Ilyen módon a belső tér – meglepő módon nagy számban – fennmaradt értékei konzerválásra, illetve részben restaurálásra kerülhettek.

A bemutatott épületek sorába méltó módon illeszkedett Csóka Balázs építész tervező előadása, aki a konferenciának is helyet adó épületet mutatta be: *A budajenői barokk magtár új hasznosítása: közösségi tér, zárandokszállás, múzeum* című előadásában. A résztvevők ilyen módon egyrészt megismerkedhettek az épület történetével, a tervezési folyamattal és élőben láthatták az eredményt. A felújítási munkálatok legutolsó fázisai még zajlanak, de az már látható, hogy a település egy példaértékű helyreállítással lett gazdagabb. A tűzvédelmi szempontok kompromisszumos figyelembevételével, kreatív műszaki megoldásokkal sikerült az épület építészeti értékeit megőrizni.

A maroknyi legkitartóbb résztvevő számára Klaniczay Péter vezetésével lehetőség nyílt Budajenő műemlékeinek megtekintésére.

A közgyűlés során természetesen mind a hivatalos megszólalások-, mind a köztes beszélgetések során számos alkalommal előkerült a magyarországi műemlékvédelem helyzete. Elgondolkodtató volt, hogy – rövid számításaim alapján – a rendezvényen résztvevők között mindössze három fő volt, aki hivatásszerűen, a hatósági oldalon foglalkozik a műemlékek védelmével – ez az arány egyébként általában jellemző a szakmai rendezvényekre. A műemléki szakügyintézők többségét vagy nem érdeklik a szakmai programok, vagy a bürokratikus rendszer, illetve a nem szakmai vezetőség nem engedi meg a részvételüket. Ennek figyelembevételével fogalmazta meg Nagy Gergely régi-új elnök a konferencia zárszavát: Teher alatt nő a pálma.

Veöreös András

„Érték, változás, közösség: Európa az örökségvédelem tükrében” Konferencia - 2018. június 14-15, Budapest /Hotel Benczúr/

Beszámoló

A Kulturális Örökség Európai Éve 2018 témája köré szerveződött a Metszet folyóirat és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület szervezte kétnapos örökségvédelmi konferencia. Az NKA támogatásával létrejött rendezvényre 150-en jöttek el szerte az országból és Európából.

A kétnapos rendezvény nem csupán konferencia, de a műemlékvédelem hazai művelőinek fontos társadalmi eseménye is, amely találkozásokra, beszélgetésekre is lehetőséget ad. Csütörtök koradélutánól péntek estig folyamatos program várta az érdeklődőket, csütörtök este a Szépművészeti Múzeum Román Csarnokának megtekintésével, vacsorával, a Sebő-együttes emlékeztető koncertjével, péntek délután pedig tartalmas pódiumbeszélgetéssel, amely kiegészítette, továbbfűzte a két nap tizenöt előadásán hallottakat, sőt, új megvilágításba helyezett több népszerű műemlékes témát.

Messziről indított **Réthelyi Miklós** professor emeritus, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke. A vetítésen a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézetének épülete 1878-ból, az intézet vezetője Lenhossék József orvos-anatómus. Az Országos Régészeti és Embertani Társulat ősrégészeti és embertani szakosztálya – elnökei Rómer Flóris és Lenhossék József. Az Anatómiai Múzeum vendégkönyvében két jelentős személyiség írása: Lechner Károly kolozsvári orvos-tanár – Lechner Ödön öccse –, illetve Székely Bertalan festő-tanár.

Az előadások öt szekcióba sorolódtak a témájuk szerint, minden szekció három előadásból állt. A csütörtök koradélutáni első szekció a téma általános bemutatására és a konferencia fő kérdéseinek felvetéseire szolgált, címe: **Alapelvek – hagyományok – módszerek – kihívások**. Műemlék vagy örökség? – tette fel a kérdést **Fejérdy Tamás**, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának tiszteletbeli elnöke. Fontos a különbségtétel, mert a mai szóhasználatban elmosódnak a fogalmi határok, és az örökség, kulturális örökség kifejezések kerülnek előtérbe, azt sugallva, hogy ez a műemlék fogalmánál általánosabb, inkluzívabb és – talán – korszerűbb kifejezés. De a két fogalom nem felcserélhető – a műemlék egy sor objektív, szakmai szempont nyomán válik műemlékké, és elbírálása nem függhet gazdasági, politikai stb. szándékoktól, míg az örökség szubjektív és személyes vonatkozású is lehet, az adott csoport – akár család, település, vagy nagyobb terület – szellemiségét tükrözi. Ezen túlmenően az örökség tágabb fogalom is, hiszen beszélünk természeti, szellemi, művészeti és kulturális örökségről is, ez utóbbinak része a műemlékek köre. További zavart okoz az UNESCO Világörökség fogalma, amelynek 1978 óta bővülő, jelenleg 1073 tételt számláló listáján természeti és kulturális örökségi tételek szerepelnek, utóbbiba tartoznak a műemlékek, a műemléki együttesek és a műemléki környezetek.

Milyen irányzatai vannak a védelemnek és milyen veszélyeket tartogatnak ezek? A konzerválás – úgy, mint megőrzés, rögzítés – például magában hordozza a perfekcionista javítgatás („műemlékesedés”) és a „múzeumosodás” kockázatát, de ugyanúgy a szlömösödés (a történeti belvárosok állagromlás miatti kiürülése) és a dzsentrifikáció, a túl új, túl értékes anyagokkal létrehozott „sosemvolt múlt” veszélyét is. A rekonstrukció veszélyeit Fejérdy Tamás épp csak felvetette, hiszen ez több előadásban előkerült a későbbiekben. Egy megszívélendő gondolat: ha az örökséget a jelen szolgálatába állítjuk,

előfordulhat, hogy a jövő a jelen jövője lesz, nem pedig a múlt jövője. Csábító lehet a történelem újraírásának, megszépítésének lehetősége, ráadásul a közönség szereti a teljes körű rekonstrukciókat, amelyekben átélhető az elmúlt korok történelme – innen csupán egy lépés, hogy az „ezentúl minden másképp volt” hibájába essünk.

Dévényi Tamás választott előadascíme: *Hogyan gondoskodjunk a műemlékekről a XXI. században?* Viollet-le-Duc-tól indított, aki szerint az épület-helyreállítás célja az, hogy az épület olyan tökéletes legyen, amilyen sohasem volt. Egy ezzel rímelő, Makovecz Imrétől származó idézettel („*Bennem a megtörtént, és ami megtörténhetett volna, együtt adják a jelenvalót...*”) kiegészülve már meg is alapoztuk a füzérihez hasonló helyreállításokat. De érdekes a bikali „élménybirtok” is, amelyen korabeli ruhákat viselő és munkákat végző, helybéli „szereplők” szolgáltatják a középkori légkört. A kísérleti régészet nagyszabású példája Guedelon Franciaországban, ahol – korabeli technikával, korabeli eszközökkel, sőt, korhű ruházatban – 1995 óta épül egy „középkori vár” – ott, ahol

sosem volt. A hangsúly itt a megismerésen és az átélésen van. Számos olyan példát láthattunk, amelyek szembemennek a klasszikus értelemben vett helyreállításnak, és széles körben nem is lehetnének követendő példák, de mindenképp ötletesek, pl. a Croft Lodge, egy XVI. századi angliai lakóház „kortárs védőépülettel” kiegészülve, Eduardo Tresoldi acélhálóból megalkotott „lebegő” bazilika-térrekonstrukciója (Siponto Mandredonia, Puglia), illetve a warwickshire-i Astley kastély kortárs kiegészítése (Wetherford Watson Mann).

Vukoszávlyev Zorán a magyarországi műemlékvédelem intézményi kereteinek az elmúlt években végbement változásait foglalta össze. Míg 2012-ig az Emberi Erőforrások Minisztériumához tartozott a kulturális örökségvédelem, 2012-2014 között a régészeti örökségvédelem és a műemlékvédelem a Belügyminisztériumhoz, 2014-től pedig a teljes kulturális örökségvédelem a Miniszterelnökséget vezető miniszter feladatkörébe került. A KÖH 2012-es megszűnésével az intézményi háttérrel a Lechner Tudásközpont, illetve a többször nevet változtatott Forster Központ biztosította egészen 2016-ig – 2017-től pedig a Miniszterelnökség. Kiemelt fejlesztési programok a Nemzeti Hauszmann Terv, amely a Várnegyed és a budavári Királyi Palota rekonstrukcióját, kulturális és turisztikai célú fejlesztését célozza, illetve a Nemzeti Kastély- és Várprogram: előbbiben 45, utóbbiban 34 műemlék kezelése, fejlesztése szerepel. A Népi Építészeti Program keretében népi (elsősorban) lakóházak állagmegóvása, felújítása, bemutatása zajlik, a Rómer Flóris Terv pedig a határon túli magyar építészeti megóvását, bemutatását célozza.

A második szekció címe: ***Gazdaság és örökség – követelmények és lehetőségek.*** **Jacek Purchla**, az ICC (International Cultural Centre – Nemzetközi Kulturális Központ) Európai Örökség Kutatóközpontjának vezetője előadásában a kulturális örökség gazdasági vonatkozásait ismertette. A fenntartható fejlesztés kulturális, szociális, környezeti és gazdasági aspektusát, illetve ezek együttes megjelenését, egymásra hatását mutatta be példákkal gazdagon illusztrálva. Fontos megállapítást tett: a kulturális örökség lehet a társadalmi felemelés, a szociális összetartás,

a brandépítés eszköze. Azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy kézzelfogható piaci értéke nincs, így felmerül a kérdés: mennyit hajlandó fizetni a közönség valamiért, amit „nem fog elfogyasztani”? Hangsúlyozta a szellemi örökség fontosságát, amely a közösség saját identitásának felfedezését segíti. Nagy probléma, hogy az érték felismerését nem mindig követi a megfelelő védelem és hasznosítás.

Lőrincz Katalin előadása új megvilágításba helyezte a műemlékekkel való foglalkozást – turizmussal foglalkozó szakemberként a műemlékeket mint turistacélpontokat vizsgálta. Fontos a műemlék mint desztináció (turistacélpont) megfelelő megközelíthetősége, de az is, hogy a műemlék ne önmagában álljon, hanem egészüljön ki turisztikai szolgáltatással. Sok világörökségi helyszín problémája, hogy nem kapcsolódik hozzá szállás, ezért a látogatók nem töltenek hosszabb időt a közelben, a helyszín csupán egynapos kirándulások célpontja lesz. A jelenlegi trendekről beszélve elmondta, hogy átalakulóban van a szabadidő eltöltésének módja, utazás helyett élményre vágnak az emberek, illetve a munka és szabadidő határa is elmosódik – elvárt például, hogy bárhol legyen internet-hozzáférés, hogy a nyaralásukat töltők is időnként rápillanthassanak az emailjeikre. Mindezekkel szemben megfigyelhető a lassítás igénye is (*slow movement*), illetve a közösségi tevékenység és az önkénteskedés iránti fogékonyság is. Meglévő turisztikai célpontok profiljának a megváltozására, kibővülésére is remek példákat láthattunk: például sokan vannak már, akik Tihanyba levendulát szedni mennek, a Hortobágyra pedig azért, hogy megcsodálhassák a – mesterséges fényektől védett – csillagos eget.

Az első nap utolsó előadója **Fáy Dániel** volt, aki a Nógrád megyei Terény példáján keresztül a népi építészeti értékek közösségteremtő erejét mutatta be. A településen Leader-pályázaton keresztül 25 házat újíttattak meg. Az „univerzális” megoldás helyett a lakók érdeklődési körére és életmódjára figyeltek – mindenhol azt keresték, hogy az adott ház lakói milyen egyedi hozzáadott értéket tudnak felmutatni, így lett a felújított házakban és udvarokban kosárfonó műhely, népviseletek bemutatóhelye, vagy éppen rózsakert.

Másnap reggel a harmadik szekcióval folytatódott a konferencia, címe: ***Az örökség szerepe a települések jövőképében.*** **Varga-Ötvös Béla** a településfejlesztés szempontjait vette sorra. Gerő László gondolataival hangsúlyozta a műemlék környezetének fontosságát: a XX. század második felének tapasztalata az volt, hogy épp a történeti városközpontok lettek elhanyagoltak az új központokkal szemben. Mára szerencsére ez sok helyen megállt, és a helyi lakosságnak fontos lett, hogy milyen a történelmi értéket hordozó belváros megjelenése. Azt azonban nem tartja helyesnek, hogy a feladatok projektekké váltak, és gyakran túl szigorúan körülhatároltak, és a projekt keretei nem teszik lehetővé, hogy a műemlék tágabb környezetével, a történeti környezetbe ágyazással is foglalkozzanak. A ma folyó negyedik ipari forradalomra – a mennyiséggel szemben – a minőség esélye, de kényszere is jellemző: egy-egy fejlesztés a mérhetetlen túlkínálatból csak a minőség által tűnhet ki. Számos példával támasztotta alá, hogy a városi terek és utcák jövője abban áll, hogy a gépkocsik helyett az embereket engedjük közel. Sétálóutcák kisboltokkal, kézműves termékeket áruló üzletekkel, és folyton jelen lévő – nem csak áthaladó – emberekkel: ezek a jó példák közös elemei. „*A falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében*” – idézte Gárdonyi Géza gondolatát az Egri csillagokból. A párhuzam az örökségvédelemmel egyértelmű.

Mártonffy Miklós, Budapest főépítésze a főváros következő évtizedeit meghatározó városfejlesztési koncepciókat ismertette: a Budapest 2020 a közép-, a Budapest 2030 a hosszú távú célokat határozza meg. Utóbbinak nagyon fontos eleme a városkarakter értékalapú megőrzése-fejlesztése, illetve a Dunával együtt élő város. Betekintést adott a főváros magasházakkal, Duna-parttal, Városligettel, világítással, körüli portálokkal kapcsolatos koncepciójába, illetve számos jó példát mutatott történeti épületek értő felújítására és kiegészítésére, illetve történeti

szövetbe illeszkedő foghíjbeépítésre. Nagyon hasznosak a gyakorlati útmutatók is, például az Ablakfelújítási kalauz.

Eleőd Ákos Balassagyarmat belváros-megújításának állomásain kalauzolta végig a nézőket: hogyan hatott a történeti múltú kisvárosra a főtér felújítása. A kiszélesedő, hosszabb útszakasz valódi főtérre avatása egy sor értő beavatkozás eredménye, amelyet pártpolitikai villongástól mentesen, a teljes önkormányzat támogatásával sikerült véghezvinni. A város fiataljainak patriotizmusa olyannyira megerősödött, hogy egy helybéli zenész még egy dalt is írt a városról, amelynek előadásához számos helyi zenész és zenetanár csatlakozott, így jött létre a szintén politikamentes videoklip.

A negyedik szekció (**Örökségvédelmi ösztönzők Európában**) **Inkei Péter** A sokszínűség

retrospektív értékelése című előadásával kezdődött. Európa történelmében számos kitelepítés, elvándorlás történt, és sok problémát szül, hogy a műemlékek létrehozója és kezelője sokszor nem ugyanaz a népcsoport, így az évszázadok hagyatéka nem mindig talál értő fogadtatásra és nem kap megfelelő gondozást, megőrzést. Mindez tette szükségessé a 2005-ös Faro Egyezményt, amely az örökségközösséget definiálja, és az építészeti és tudományos szempontok mellé beemeli a társadalmi igényt és felelősséget is. Ugyanígy fontos az is, hogy kezeljük az elnyomó rendszerek építészeti örökségét is, és ne pusztán

ideológiai alapon döntsünk pl. a diktatúrák építészetének megőrzése vagy elpusztítása mellett – ezt szolgálja az ATRIUM projekt (Architecture of Totalitarian Regimes in Europe's Urban Memory).

Balogh Tamás az európai támogatási rendszert tekintette át. A kulturális örökséggel azért is fontos foglalkozni, mert szerteágazó hatása van, különösen a turizmusra, illetve a városok, régiók arculatának kialakulására. Azonban mind a túlzott kihasználás, mind az alulfinanszírozottság veszélyeket rejt magában. Fontos kiemelni – amint azt több előadó is hangsúlyozta –, hogy a kulturális örökség *közérdek*, és a nemzet egészének közös szellemi értékeit hordozza, ezért megóvását nem lehet szubjektív döntésektől függővé tenni. A műemlékek jelentős hányada van magántulajdonban, ezeknek a tulajdonosoknak számos többletfeladattal kell számolniuk, mint például a műemlék jó karban tartása, bemutatása, illetve általában minden felújításhoz, módosításhoz többlet-tervdokumentáció szükséges egy egyszerű lakóházhoz képest. Ennek ellensúlyozását számos, kimondottan műemlékek tulajdonosainak szóló pályázat és helyiadó-kedvezmény szolgálja.

Mondik Gábor, a Kreatív Európa Program magyarországi irodájának munkatársa a keretprogram támogatási rendszerét mutatta be. Az Európai Örökség cím, az Európa Kulturális Fővárosa, az Europa Nostra díj mind az európaiságban rejlő sokszínűséget és közös vonásokat erősíti. Az Európai Örökség cím az európai eszmények, közös értékek, az európai történelem és integráció emlékeire fordítja a figyelmet. A címet eddig három magyarországi emlék viseli: a soproni Páneurópai Piknik Emlékpark, a Dohány utcai Zsinagóga, és a Zeneakadémia épülete.

Az utolsó, ötödik szekció (**Európai együttműködés az örökségvédelemben**) az örökségvédelem új útjait, jelenkori tendenciáit tárta elénk. **Grellan D. Rourke** írországi példákon keresztül mutatta be a kulturális örökség sokszínűségét. Kiemelte: a történelmet nem szabad meg nem történné tenni a műemlék-helyreállításokkal. Korunk egyik nagy feladata az is, hogy a műemlékek között ne „válogassunk” egyéni vagy nemzetiségi szempontok alapján – tisztelni és óvni kell a más kultúrák által ránk hagyományozott örökséget is. Végül egy nem mindennapi példát mutatott be a tömegkultúrának a turizmusra, és ezáltal az örökségi helyszínekre gyakorolt hatására: Skellig Michael szigete Írország délnyugati partjainak közelében fekszik, világörökségi helyszín. A turizmus mégis azután lendült fel, hogy a legutóbbi *Csillagok Háborúja* film egyes jeleneteit itt forgatták. Nem számítottak ekkora érdeklődésre, és ki kellett dolgozni a látogatás rendjét, hogy a rajongók megtekinthessék a forgatási helyszínt anélkül, hogy a természeti kincs sérülne.

Nagy Gergely előadása továbbfűzte ennek az elmozdulásnak a történetét: a műemlékvédelemnek és a védett épületeknek, területeknek új követelményeknek kell megfelelniük a tudományos és művészeti feladatokon túl. A műemlékek köré szervezett programok, közösségi megmozdulások egy sor új szemponttal és igénnyel állnak elő. Megjegyezte: a Velencei Chartát építészek, de nem kimondottan műemlékvédő építészek állították össze.

Sonkoly Gábor történész a kulturális örökség időszakait (rezsimjeit) ismertette rámutatott: eleinte (körülbelül az 1960-as évekig) a nemzeti örökség volt a legfontosabb, majd az 1990-es évekig a világörökségi helyszínek felkutatása és számbavétele következett, napjainkban pedig holisztikus megközelítés figyelhető meg, az Európai Uniónak egy sor olyan kezdeményezése létezik (mint az Európai Örökség Cím, vagy az Europa Nostra díj), amelyek ezt támogatják. A kulturális örökség kifejezés széles körben elterjedt használata valószínűleg annak tulajdonítható, hogy ez kellően semleges fogalom ahhoz, hogy senkit se sértsen, így kifejezheti a nemzeteken átívelő egységet és közösséget. Jó példaként említette a mediterrán hegyvidéki kultúrtájak rekonstrukcióját célzó MEMOLA projektet, a jövőről szólva pedig megjegyezte: jó lenne, ha lelkesítő és pozitív európai identitás jönne létre, és a világháborús emlékhelyek mellett megjelenének a jó eseményeknek emléket állító helyszínek is.

Az első nap előadásait követően közösen meglátogattuk a Szépművészeti Múzeum Román Csarnokát, (<http://romancsarnok.szepmuveszeti.hu/>), ahol **Cser Judit** művészettörténész mutatta be a felújított termet és vezette be a hallgatóságot a körülöttünk lévő ikonográfiába.

A vacsorát követően a **Sebő-együttes** koncertje zárta a napot. Ki tudja, hogy a helyszín azonossága, a dalokat összekötő elbeszélő magyarázatok, vagy a régi és kortárs magyar szövegek értelmező zenei feldolgozása és a műemlékek értő megőrzése közötti párhuzam okozta, de a műsor remekül illeszkedett az előadások sorába.

A második napot pódiumbeszélgetés zárta, amelyen Jacek Purchla, Grelan D. Rourke, Dévényi Tamás,

Eleőd Ákos és Inkei Péter vett részt **Letenyei László** kulturális antropológussal kiegészülve. A beszélgetést **Rózsa Péter** vezette. A két napban megvitatott témák közül újra előkerült a turizmus, ezzel összefüggésben a teljes rekonstrukció kérdése, illetve több példát említettek azzal kapcsolatban, hogy a felújított épületek milyen tartalommal érdemes megtölteni, és az mennyire legyen korhű és hiteles, illetve szórakoztató (pl. Savaria karneválja). Újra szembekerültek a különböző nézőpontok: mit lehet, szabad, kell helyreállítani, meddig szabad elmennie a fantáziának, vagy mennyire kell szigorúan

számon kérni a hitelességet: ezekre számos példát hoztak fel a beszélgető felek Visegrádtól Füzérig, Nyírbátortól Las Vegas-ig. A turizmus árnyoldalai is előkerültek, a belvárosi albérletek átváltozása a világjáró turistákat fogadó néhány napos szállásokká (Airbnb hatása), illetve a turizmus szélsőséges példái, mint Velence, amelynek 55 000 helybéli lakosa mellett évente több millió turistával kell számolnia.

Záró gondolatként Jacek Purchla megjegyezte: hosszú út eredménye, hogy egy történelmileg velünk szembenálló nép kulturális örökségét is felismerjük, eleinte mint „az ellenség”, majd „az idegen” örökségeként, amely észrevétlenül „a szomszéd” örökségévé változik, míg végül „**közös örökség**” válik belőle. Ez jól tükrözi a kétnapos konferencia és találkozó szellemiségét, és összefoglalja az elhangzott gondolatokat.

Ware-Nagy Orsolya

Beszámoló

a 2018. június 21-27 között Noszvajon megrendezett Román András (48. Egri) Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről

Az immár több éve hagyományos „tiszteletbeli egri” helyszínen, a noszvaji Nomád szállodában megrendezett nyári egyetem témája „Az európai örökség és az örökségturizmus – feladatok és kihívások” volt. A megnyitón – ével óta először – Eger város polgármestere, Dr. Habis László is köszöntötte a megjelenteket, köztük a több hallgató részvételét is támogató Román András Ösztöndíj alapítóját, Román András feleségét, Szekeres Varsa Verát.

A jelen beszámoló további részében pedig következzenek a nyári egyetem programját lezáró elnöki összegzés során elhangzottak:

Összegzés a 48-ik egri/Román András nyári egyetem tapasztalatairól

Így a végén érdemes újból felidézni, hogy mi is volt az idei műemlékvédelmi nyári egyetem témája: „Az európai örökség és az örökségturizmus – feladatok és kihívások” cím illeszkedett a Kulturális Örökség Európai Éve – 2018 nagy tematikus keretébe, amely a további irányokat, nevezetesen a közös örökséggel kapcsolatosakat is kijelölte.

Statisztikai jellegű adatokkal kezdve: ezen a nyári egyetemen a 6 nap alatt 6 tematikus blokkban összesen 18 előadást hallhattunk, 19+1 előadótól – a +1 Szilágyi Mari fizikailag meg nem jelent társára utal¹. Ezeket az előadásokat nagyszerűen egészítették ki a tanulmányi és környezettanulmányi látogatások, nevezetesen a félnapos egri, az egész napos észak-kelet magyarországi és az estébe hajló fél-délutáni noszvaji helyszínek felkeresése. Az eddigiekben még nem esett szó a rövid, ámde annál velősebb bevezető megszólalásokról, és a mai napi fakultatív helyszíni szállodatúráról... és persze a kiváló hallgatói megnyilatkozásokat, azaz a 10 kitűnő kis-előadást sem szeretném említés nélkül hagyni.

Az előző statisztikai adatokat most nem folytatnám a közösen elköltött étkezések felsorolásával, számbavételével. Nem mintha azok nem lettek volna a programunk szó szerint vett szerves részei, de most mégis inkább a szakmai tartalomra összpontosítanék.

A három fő tétel, az al-témákról sem megfélekedezve: a műemléki/örökségi dolgok, a turizmus-vendéglátás dolgai és persze az ember, azaz a közösség, közösségek: „minden szinten szinte minden”.

Tisztában vagyok azzal, hogy nagyon méltatlan dolog, és ezért elnézést is kérek, mégsem szólok külön-külön minden egyes előadásról, és az azokat követő – remélem, egyetértünk ebben – tartalmas megbeszélésekről. Ez utóbbit egyébként e nyári egyetem sajátos, fontos erényének tartom; ettől nem konferencia, hanem egyetem, legalábbis egyetemesebb, mint az úgynevezett frontális információátadás egyéb formái.

A bevezető blokk 3 előadásában a felépítést kiöltő Kovács Erzsire támaszkodva az „elméleti előadások” címkét kapta. Európai, identitás-elméleti és építészeti vonatkozások megközelítésében hallhattunk továbbgondolandó és/vagy inspiráló gondolatokat. A definíciós és értelmezési közelítéseket még kinek-kinek magának kell feldolgoznia, eldöntenie, hogy miket hogyan tud elfogadni...

A következő blokk, az „interkulturális tapasztalatcsere” előadásai több országot, illetve Európa egészét érintő programok tükrében láttatta a közös örökséget, illetve az örökségi értékek hozzáférhetőségét szolgáló lehetőségekből néhányat. Emlékeztetésül: az ECoC, az ECCdR és a Danube Transnational Programme voltak a példák.²

Az ezek után következő **egri városnézés is inkább egyfajta kihelyezett tematikus blokk lett** – 5 előadással – de azért érdekes helyszínekre is bejutottunk. Igaz, kipróbálni azért nem próbáltuk ki az ilidzse típusú törökfürdőt, és fertálmesterekké sem válhattunk ennyi idő alatt.

---

¹ A résztvevők létszáma – a kisebb jövés-menést is tekintetbe véve – összesen 32 fő volt

² A napi program megkezdése előtt, reggeli bevezetőként vendéglátónk, Balogh Bari tartott rövid ismertetést arról, hogy hogyan bontakozik ki és működik Noszvajon az „örökség-közösség” – amely a maga nemében valóban példa értékű összefogásról és együttműködésről tanúskodik.

A másnapi első, azaz összesítésben **a harmadik blokkban: a turizmus, pontosabban az örökségturizmus került előtérbe.** Nem meglepő, inkább az előzetes sejtéseket megerősítő konzekvencia levonásával: sokféle turizmus és sokféle örökségi jószág, helyszín van. És egyáltalán nem mindegy, hogy ezek milyen konstellációban találkoznak egymással. Azt is megtanulhattuk, hogy van olyan, illetve lehet olyan, hogy „örökséggazdálkodás”. A fő tanulság persze az, hogy „jól kell csinálni” – és akkor a többi már szinte semmiség.

Az időrendben ezután következett **„Hallgatók Fóruma”** gyönyörűen hozta a sokféleséget – 2 kutatási jellegű, 2 restaurálási tematikájú, 1 örökség-kezelési témájú bemutatás és 5 esettanulmány hangzott el. Szerettük!

Az **egész napos – vasárnapi – tanulmányi kirándulás** során megtett kilométerek száma sajnálatos módon kimaradt a bevezető statisztikából, és itt sem tudom pótolni, viszont itt annyit hozzá tudok tenni, hogy a tervezett programnak megfelelő 6 helyszínt becsülettel és élvezettel végiglátogattuk. Műemlékek, ipari műemlékek, természeti képződmény is belefért ebben: mindegyikük egy-egy helyszíni esettanulmány.

A részletesebb adatokhoz ajánlott szakirodalom a nyári egyetem programja, ahonnan kiindulva aztán mindennek utána lehet még kutatni, egyénileg. A kirándulás egy bizonyos, helyszínen³ egyben időutazás is volt, amint azt láthattatok is *feleim szümtükkal és hallhattuaátok fültükkal*. És még **Káldi Gyula** barátunk Möller István díját is megünnepelhattuk, *ültünkben*.

A hétfői újramezőzés hozta el a **negyedik szakmai blokkot, amelyben a vallási jellegű, kapcsolódású örökségi elemek és a turizmus viszonyáról esett szó**, amely viszony ugyancsak bonyolult is lehet. Jobb és kevésbé jó példák alapján, részben a konkrét tématerületen is túlmutató, hasznosítható megállapítások, ismertetett esettanulmányi tapasztalatok szerint.

---

³ Boldvai református templom

És ha már **esettanulmányok: az 5-ik blokk éppen ezekkel foglalkozott**. Két előadás és harmadik, a noszvaji példa személyes, helyszíni átélése révén. Ez utóbbiért külön köszönet Varga Ritának – akit ezért kivételesen név szerint is említék ebben az összefoglalásban. Ez volt talán a Faro-egyezmény örökség-közössége élőben, vagy valami ilyesmi.

Esetleg szafari kaland, ezúttal a noszvaji zsiráfok nélkül, viszont honfoglalással súlyosbított kemencés vacsorával. Istennek hála, hogy nem hiába reménykedtünk-fohászkodtunk, mert végül a szlovákiai hallgatók csoportja is hazaért az este, de legalábbis reggelre biztosan, mert akkor már itt voltak...

...**a 6-ik, egyben témazáró** kezdetére. Ez a blokk is fel volt ám építve: egy műemlék – két ország együttműködésében, majd egy városi léptékű program európai együttműködésben és végül egy történelmi táj/kultúrtáj méretű helyszín világörökségi keretekben.

A zárás, az most van, közben még egy szép képzavarral élve volt hab a tortán, nevezetesen a Balog Bari úrhölgy által vezetett úgynevezett **fakultatív séta**, amelynek **során betekintést nyertünk a noszvaji extrém-szálláshelyek mibenlétét illetően** – vagy valami ilyesmi, szóval érdekes és tanulságos séta volt ez...is.

Felelőtlenségem⁴ teljes tudatában megállapítom, hogy nemcsak a zsúrik dolga nehéz, ami ugyebár köztudott, de a nyári egyetem elnökéé is, főleg akkor, ha össze kell szegeznie, pontosabban összegeznie kell ennek a hihetetlenül gazdag programnak a tapasztalatait, tanulságait. Ilyen esetben az látszik a legjobb megoldásnak, ha az a bizonyos elnök erre kísérletet sem tesz.

---

⁴ Helyesen: felelősségem...

De ha mégis muszáj, akkor persze szívesen mond valami ilyesmiket:

- Jól kitalált, jól összerakott program volt – köszönet érte Kovács Erzsinek! Hogy ez mennyire nem magától értetődő, arról csak annyit, hogy bennünket az ICOMOS-ban gyakorta elfogott a rémület, és már csak a csodában bízunk, hogy mire az egyetem elkezdődik, addigra tényleg összeáll a dolog. Idén is így lett, dübörögve hullottak le azok a nagy kövek, amikor a jelentős számú N.N. helyett végre valódi előadók neve került a programba – just in time. Köszönjük!
- A Béres-Pakulár Ibolya által végzett munka viszont, amely már az NKA támogatási pályázat megírásával és gondozásával kezdődött, egyebek között a program folyamatos változásai miatt, de egyébként is elérte a hősi fokot. Nélküle tényleg hiába lett volna kitalálva a legsziporkázóbb program, nem tudott volna – nemhogy ilyen pompásan, de sehogy sem megvalósulni. Hálás köszönetünk!
- Nyilván nem maradhat említés és köszönet nélkül a TIT Bugát Pál Egyesület – Bodó Péter és Csapata sem, örök Partnereink ők, olyasformán, mint a katalizátor a kémiai folyamatokban. Nélkülözhetetlen a folyamat jó lefolyásában, de a végére azért változatlanul megmarad – nem úgy, mint a reagensek, de ezt a képzavaros dolgot talán itt abba is hagynám. A technikai háttér minden részletében, beleértve a nagyon is humán összetevőket is, rajtuk keresztül valósult meg. Köszönet mindezért!
- Köszönet illeti fáradhatatlan tolmácsainkat, Rózsát és Csabát és technikai háttérrel adó Kollégát is!

A tapasztalatok összegzéséhez tartozik annak az egyébként nem teljesen új tapasztalatnak a megerősítése is, hogy jó dolog nomádnak lenni – legalábbis itt, Noszvajon! Köszönet Balogh Barbarának (ismertebb néven: Barinak) és egész Csapatának! Itt bizony mi teljes mértékben itthon vagyunk. Hogyan is van az a 3 összetevő? Műemlék, illetve örökség: ez a helyszín nekünk már az. Turizmus: igen, ez itt igazi vendéglátás. Közösség: ezt pedig a tapasztaltak után talán már nem is kell kifejtennem. Ami pedig a sokszínűséget illeti: az mi magunk vagyunk, mindenhonnan, határainkon innen és túlról. Jó volt, visszük magunkkal azokat a bizonyos tapasztalatokat.”

Eddig tartott az összefoglalás – a végén álljon itt a Nyári Egyetem teljes programja – egyszerűsített-tömörített változatban):

A ROMÁN ANDRÁS NYÁRI EGYETEM PROGRAMJA

Elnök: Fejérdy Tamás

2018 JÚNIUS 21. CSÜTÖRTÖK

15.00 óra   **MEGNYITÓ**

BEVEZETŐ ELMÉLETI ELŐADÁSOK

16.00 óra   *AZ ÖRÖKSÉG ÉRTÉK – EGY EURÓPAI KUTATÁS EREDMÉNYEI ÉS TAPASZTALATAI*
Előadó: **Vandesande Aziliz**

17.00 óra   *ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG ÉS KULTURÁLIS IDENTITÁS*
Előadó: **Csepeli György**

18.00 óra   *AZ (EURÓPAI) ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK MEGŐRZÉSÉNEK ÉPÍTÉSZETI LEHETŐSÉGEI ÉS KIHÍVÁSAI*
Előadó: **Dévényi Tamás**

19.00 óra   *VACSORA, NYITÓEST*

2018 JÚNIUS 22. PÉNTEK

EURÓPAI ÖRÖKSÉG AZ INTERKULTURÁLIS TAPASZTALATCSERE SZOLGÁLATÁBAN

- 9.00 óra** EURÓPA KULTURÁLIS FŐVÁROSAI – A PROGRAM CÉLJA
ÉS A MEGVALÓSULÁS TAPASZTALATAI
Előadó: **Fejérdy Tamás**
- 10.00 óra** EURÓPAI KULTURÁLIS TALÁLKOZÓ KÖZPONTOK HÁLÓZATÁNAK
MŰKÖDÉSE ÉS EREDMÉNYEI
Előadó: **Soccodato Vincent**
- 11.00 óra** „DANUBE TRANSNATIONAL PROGRAMME” – CÉLKITŰZÉSEK ÉS EREDMÉNYEK
Előadó: **Michl József**

2018 JÚNIUS 22. PÉNTEK, DÉLUTÁN, FÉL NAPOS TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS EGERBE

EGER ÉS A TURIZMUS, A VÁROS SOKSZÍNŰ ÖRÖKSÉGE ÉS KÖZÖSSÉGE – AZ ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK BEMUTATKOZÁSA

Habis László: Egri fejlesztések a kulturális örökség jegyében

Rázi Botond: Eger a Te történeted – az egri brand építése

Rátkai Attila: Az egri fürdőkörnyék fejlesztése

Sós István: Civilek Eger fejlesztésének szolgálatában

Várkonyi György: Az egri fertálymesterség élő hagyománya

EGRI PÉLDÁK (helyszíni látogatás): Török fürdő **Lugossy Dénes**, Város a város alatt, Időalagút **Tietze Károly**

2018 JÚNIUS 23. SZOMBAT

EURÓPAI ÖRÖKSÉG AZ INTERKULTURÁLIS TAPASZTALATCSERE SZOLGÁLATÁBAN

- 9.00 óra** AZ ÖRÖKSÉGTURIZMUS AZ ÉPÍTÉSZ ÉS...
Előadó: **Luijendijk Gert Jan**
- 10.00 óra** A HIVATÁSOSOS UTAZÓ SZEMÉVEL
Előadó: **Halász Levente**
- 11.00 óra** ÖRÖKSÉGGAZDÁLKODÁS ÉS TURIZMUS – (EURÓPAI) PÉLDÁK ÉS TAPASZTALATOK
Előadó: **Börcsök Gizella**

2018 JÚNIUS 23. SZOMBAT, DÉLUTÁN

- 15.00 óra** **HALLGATÓK FÓRUMA**

2018 JÚNIUS 24. VASÁRNAP

- 7.30 óra** **EGÉSZ NAPOS TANULMÁNYI KIRÁNDULÁS**
A RÉGIÓ EURÓPAI JELENTŐSÉGŰ ÉPÍTÉSZETI, KULTURÁLIS, TERMÉSZETI ÉS TÖRTÉNETI ÖRÖKSÉGEINEK MEGISMERÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE
SÁROSPATAK: RÁKÓCZI VÁR **TAMÁS EDIT**,
BOLDVA: REFORMÁTUS TEMPLOM **KÁLDI GYULA**, OLAJÜZEM **KABDEBON JÁNOS**,
LILLAFÜRED: PALOTA SZÁLLÓ ÉS FÜGGŐKERT **SZÁVA ZSUZSA**, **PETRIK ZOLTÁN**, ANNA – BARLANG **POLGÁR ANASZTÁZIA**
ÚJMASSA: ŐSKOHÓ, **Harcsik Béla**

2018 JÚNIUS 25. HÉTFŐ

- 9.00 óra** *A KÖZÖS NEVEZŐ KERESÉSE – MŰEMLEKEK VALLÁSOS ÉS LÁTOGATÓI HASZNÁLATBAN*
Előadók: **Tövissi Zsolt**
- 10.00 óra** *FERENCES RENDHÁZ ÉRTÉKLELTÁRA ÉS KIEMELT TURISZTIKAI HASZNOSÍTÁSA*
Előadó: **Halmos Balázs, Marótyz Katalin**
- 11.00 óra** *AZ ÖRÖKSÉG KÖZÖNSÉGFORMÁLÓ EREJE ÉS A TURIZMUS,
A KOLOZSVÁRI HÁZSONGÁRDI TEMETŐ MEGŐRZÉSE*
Előadó: **Gergely Erzsébet**

2018 JÚNIUS 25. HÉTFŐ DÉLUTÁN

ESETTANULMÁNYOK – HAZAI ÉS KÜLFÖLDI PÉLDÁK

- 15.00 óra** *AZ ÖRÖKSÉG TURISZTIKAI VONZEREJE – A VÁRPALOTAI VÁR HELYREÁLLÍTÁSA*
Előadók: **Csövári Zsófia, László Csaba**
- 16.00 óra** *KULTURÁLIS ÚTVONALAK A TARCAL HEGYSÉGBEN -SZ AKMAI ÉS CIVIL TAPASZTALATOK*
Előadó: **Dragonić Anca, Szilágyi Mária**
- 17.00 óra** **ÖRÖKSÉG – Közösség – TURIZMUS NOSZVAJ PÉLDÁJA**
Vezeti: **Varga Rita**

2018 JÚNIUS 26. KEDD

- 9.00 óra** *A GÜL BABA TÜRBE FELÚJÍTÁSA.
EMLEKHELY – KÖZTÉR ÉS/VAGY TURISZTIKAI ATTRAKCIÓ*
Előadók: **Mányi István**
- 10.00 óra** *EURÓPA KULTURÁLIS FŐVÁROSA, KASSA*
Előadó: **Markušova, Tina**
- 11.00 óra** *VILÁGÖRÖKSÉGI ÉRTÉK BEMUTATÁSA ÉS AZ ÖRÖKSÉG KEZELÉSE,
MEGŐRZÉSE A FERTŐ VIDÉKEN*
Előadó: **Goda István, Taschner Tamás**

2018 JÚNIUS 26. KEDD, DÉLUTÁN

- 18.00 óra** **A NYÁRI EGETEM TAPASZTALATAINAK ÖSSZEGZÉSE**
ÖSSZEGZÉS, DIPLOMAOSZTÁS, DÍSZVACSORA

2018 JÚNIUS 27. SZERDA

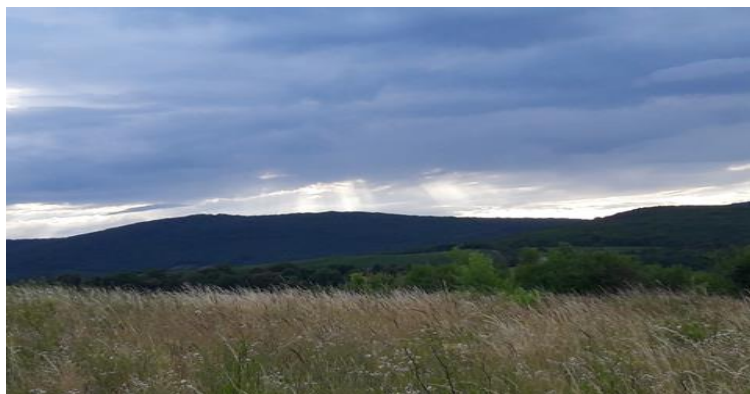
Elutazás

A 48. Nyári Egyetem előadói:

BÖRCSÖK GIZELLA, PHD, ÉPÍTÉS, KULTURÁLIS URBANISTA (MAGYARORSZÁG) - **CSEPELI GYÖRGY**, PROF. EMERITUS, PROGRAMVEZETŐ SZOCIOLÓGIAI DOKTORI ISKOLA, ELTE (MAGYARORSZÁG) - **CSÖVÁRI ZSÓFIA**, ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ, THURY-VÁR, NONPROFIT KFT., VÁRPALOTA (MAGYARORSZÁG) - **DÉVÉNYI TAMÁS**, DLA, YBL DÍJAS ÉPÍTÉS (MAGYARORSZÁG) - **DRAGONIĆ, ANCA**, PHD, ÉPÍTÉS, KUTATÓ, ÚJVIDÉKI EGYETEM (SZERBIA) - **FEJÉRDY TAMÁS**, DLA, ÉPÍTÉSZMÉRNÖK, MŰEMLEKVÉDELMI SZAKMÉRNÖK, AZ ICOMOS MNB TISZTELETBELI ELNÖKE (MAGYARORSZÁG) - **GERGELY ERZSÉBET**, IGAZGATÓ, HÁZSONGÁRD ALAPÍTVÁNY (ROMÁNIA) - **GODA ISTVÁN**, OSZTÁLYVEZETŐ, FERTŐ-HANSÁG NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG (MAGYARORSZÁG) - **HABIS LÁSZLÓ**, POLGÁRMESTER, EGER, MEGYEI JOGÚ VÁROS (MAGYARORSZÁG) - **HALÁSZ LEVENTE**, GEOGRÁFUS, IDEGENVEZETŐ, VILÁGUTAZÓ (MAGYARORSZÁG) - **HALMOS BALÁZS**, PHD, ÉPÍTÉS, ADJUNKTUS, BME (MAGYARORSZÁG) - **HARCSIK BÉLA**, KOHÓMÉRNÖK, IGAZGATÓ, ÓSKOHÓ, ÚJMASSA (MAGYARORSZÁG) - **KABDEBON JÁNOS**, ÜGYVEZETŐ, OLAJÜZEM, BOLDVA (MAGYARORSZÁG) - **KÁLDI GYULA**, FORSTER ÉS GRANASZTÓI DÍJAS ÉPÍTÉS (MAGYARORSZÁG) - **KOVÁCS ERZSÉBET**, DR. ÉPÍTÉS, MŰEMLEKVÉDELMI SZAKMÉRNÖK ICOMOS MNB (MAGYARORSZÁG) - **LÁSZLÓ CSABA**, régész (MAGYARORSZÁG) - **LUGOSSY DÉNES**, IGAZGATÓ, TÖRÖK-FÜRDŐ EGER (MAGYARORSZÁG) - **LUIJENDIJK, GERT JAN**, ÉPÍTÉS, (HOLLANDIA) - **MÁNYI ISTVÁN**, YBL DÍJAS ÉPÍTÉS (MAGYARORSZÁG) - **MARKUŠOVA, TINA** ÉPÍTŐMÉRNÖK, MŰEMLEKVÉDELMI SZAKMÉRNÖK, IGAZGATÓ, KASSAI MŰEMLEKVÉDELMI IRODA (SZLOVÁKIA) - **MARÓTYZ KATALIN**, PHD, ÉPÍTÉS, ADJUNKTUS, BME (MAGYARORSZÁG) - **MICHL JÓZSEF** POLGÁRMESTER, TATA, ELNÖK "DANUBE TRANSNATIONAL PROGRAMME" (MAGYARORSZÁG) - **PETRIK ZOLTÁN**, ÉPÍTÉSZMÉRNÖK, MISKOLC (MAGYARORSZÁG) - **POLGÁR**

ANASZTÁZIA, IGAZGATÓ, ANNA-BARLANG LILLAFÜRED (MAGYARORSZÁG) - **RÁTKAI ATTILA**, FŐÉPÍTÉS, EGER, MEGYEI JOGÚ VÁROS (MAGYARORSZÁG) - **RÁZSI BOTOND**, ALPOLGÁRMESTER, EGER, MEGYEI JOGÚ VÁROS (MAGYARORSZÁG) - **SOCCODATO, VINCENT** PROGRAM KOORDINATOR EURÓPAI KULTURÁLIS TALÁLKOZÓ KÖZPONTOK (FRANCIAORSZÁG) - **SÓS ISTVÁN**, ELNÖK, EGRI VÁROSSZÉPÍTŐ EGYESÜLET (MAGYARORSZÁG) - **SZÁVA ZSUZSA, IGAZGATÓ**, PALOTA-SZÁLLÓ, LILLAFÜRED (MAGYARORSZÁG) - **SZILÁGYI MÁRIA**, PhD, ÉPÍTÉS, KUTATÓ ÚJVÉDEKI EGYETEM (SZERBIA) - **TAMÁS EDIT**, IGAZGATÓ, RÁKÓCZI VÁRMŰZEUM, SÁROSPATAK (MAGYARORSZÁG) - **TASCHNER TAMÁS**, FERTŐ-TÁJ VILÁGÖRKÖKSÉG MAGYAR TANÁCSA TITKÁRA (MAGYARORSZÁG) - **TIETZE KÁROLY**, IGAZGATÓ, VÁROS A VÁROS ALATT, EGER (MAGYARORSZÁG) - **TÖVISSI ZSOLT**, ÉPÍTÉS PLANT STUDIO, CSÍKSZEREDA (ROMÁNIA) - **VANDESANDE, AZILIZ**, DR., KUTATÓ RAYMOND LEMAIRE NEMZETKÖZI KONZERVÁLÁSI KÖZPONT, LEUVEN (BELGIUM) - **VARGA RITA**, ÉPÍTÉS, NOSZVAJ (MAGYARORSZÁG) - **VÁRKONYI GYÖRGY**, FŐKAPITÁNY, EGRI FERTÁLYMESTERI TESTÜLET (MAGYARORSZÁG)

*Vízontlátásra jövő nyáron,
a Noszvajon megrendezendő
Román András (49. Egri)
Műemlékvédelmi Nyári
Egyetemen⁵*

ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/1/2254966
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

**HERITAGE
SUPPORTS THE
GLOBAL GOALS!**
CULTURAL AND NATURAL HERITAGE
@ THE UN HIGH-LEVEL POLITICAL FORUM
#HLPF2018Heritage #SDG11.4 #CultureNature

⁵ A 2019-ben sorra kerülő 49-ik Nyári Egyetem tematikája előzetes megfogalmazásban: Műemlékek immanens tartalma